

L I E T U V I Ų

DIENOS

PAMINKLAS ŽUVUSIEMS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVOSE

LITHUANIAN DAYS
FEBRUARY 1971

1971 M. VASARIO MĖN.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Ca. 90029
Telefonas: 664-2919

1971, vasaris Nr. 2 (211)
Eina XXII metai
February, 1971 No. 2 (211)
Vol. XXII

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief

Bernardas Brazdžionis

Literatūros Redaktorius / Literature Editor

Juozas Tininis

Foto Redaktorius / Photo Editor

Daumantas Čibas

Anglų k. Redaktorius / Senior English Editor

Milton Stark

Anglų k. Redaktorius / English Editor

Alfonas Milukas

Leidėjas / Publisher

Anthony F. Skirius

Administratorius / Circulation Manager

Juozas Andrius

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine. Žodinė ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without separate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija taisy ir tvarko pagal savo nuožiūrą. Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laiškų.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 85 centai. Single copy 85¢

Prenumerata metams \$8.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription \$8.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$12.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

TURINYS / CONTENTS

Laisvės kovotojų kelias. (Vedamasis) 3
JAV LB VI Tarybos suvažiavimas. 4
K. Čikoto foto nuotraukų reportažas.

SPAUDOJ IR GYVENIME

Čiurlionies ansamblio gastrolės P. Amerikoje
Rusų komunistai kolonistai Lietuvoje. 6
A. Vingis, Australijos Lietuvių Dienos. 7
Iliustruotas reportažas.

Pranas Pusdešris, Atlapota širdimi.
Humoreska. 8

Eulogija Pulgiui Andriušiu. 9

Septyni Australijos lietuviai poetai. 9-11

A. Gasiūnas, In nomine.

Juozas Almis Jūragis, Gėris ir grožis.

Vincas Kazokas, Mano tauta.

Juozas Mikštas, Graudi šypsena.

M. I. Malakūnienė, Bažnyčioje.

Aldona Prižgintaitė, Laisvė.

M. Slavėnienė, Klajūno ilgesys.

KNYGOS IR AUTORIAI: 12-15

VI. Ramojaus Kritusieji už laisvę.

"Dialogą su lietuviais" paskaičius.

V. Prižgintas, Kalbininko Jono Kazlausko
darbai. 14

Administracija rašo. 16

RADIJO PROGRAMOS. 16

ENGLISH SECTION

Our Struggle for the Freedom of Lithuania. .17

V. Vaitiekūnas, Religion and Church under
Duress in Occupied Lithuania. 18

Vytautas Simokaitis. 18

A. Bernotas, Vilnius University's Library. .. 19

LITHUANIANS MAKE NEWS. 29

Letter of Secretary of State. 20

VEIDAI IR VAIZDAI.

Iliustruota kronika iš lietuvių veiklos. .. 21-3

VIRŠELIAI / COVERS

PIRMASIS / FRONT COVER

Paminklas žuvusiems Lietuvos Nepriklausomybės kovose 1917 — 1920 metais, pastatytas Kauno kapinėse.

Paminklo įrašas: ŽUVOM DĖL TĖVYNĖS.

Niekas neturi didesnės meilės, kaip tas, kas guldo savo gyvybę už savo tėvynę.

Kapus perkeliant iš Kauno miesto į užmiestį (Petrašūnus) ir kapų vietoje įrengus parką, paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę komunistų nugriautas ir nebeatstatytas.

Foto V. Augustinas

THE MONUMENT FOR THOSE WHO DIED the death of heroes for their fatherland during the wars of Lithuania's Independence, 1917 — 1920. The monument was erected at the Kaunas Cemetery.

After WWII the cemetery was removed to a town in the outskirts of Kaunas, to Petrašūnai. The original site of the cemetery became a park. The monument of the Heroes who fell for their Fatherland was destroyed by the Communists and not rebuilt anymore.

JAV Lietuvių Bendruomenės VI Tarybos sesijos Philadelphijoje š. m. sausio 16 ir 17 d. dalyviai (nariai ir svečiai):

I eilė (iš k.): prel. J. Balkūnas, O. Ivaškienė, J. Vileišis, A. Gečys, V. Kamantas — prezidiumo pirm., V. Volertas — c. v. pirm., M. Lenkauskienė, S. Barzdukas — Pasaulio Liet. Bendruomenės pirm., Aušra Mačiulaitytė-Zerr, kun. J. Borevičius, Bern. Brazdžionis, K. Bobelis — ALT pirm., J. Kapočius, Bobelienė;

II eilė — V. Kleiza, Dr. Aadzivas, J. Kavaliūnas, J. Puzinas, V. Bražėnas, A. Rukšėnas, P. Žumbakis, V. Ruibytė, P. Kisielius, E. Vaišnienė, J. Jasaitis, A. Juškevičius, E. Bradūnaitė, K. Keblys, A. Mažeika;

III eilė: E. Lenkauskas, J. Gaila, J. Lukas, Snieguolė Jurskytė, V. Klemas, A. Butkus, A. Rugienius, G. Karosas, A. Razma, ? Raventas, J. Stiklorius, R. Sakadolskis, R. Kezys, T. K. Bučmys ("Darbininko" red.), A. Masionis, M. Vaišnys, A. Vaškelis, Gureckas, Špakauskienė, A. Navasitis, A. Barzdukas, G. Nutautaitė, J. Ardys, G. Surdėnas, S. Matas, A. Vasys, V. Gruzdis, H. Savickas, E. Sužiedėlis.

Sixth Council session of the Lithuanian Community of USA. Conference took place in Philadelphia, Pa., on Jan. 16 and 17, 1971.

Laisvės kovotojų kelias

Kiekvienam iš mūsų vis ko nors trūksta: vieniems — sveikatos, kitiems — turto, tretiem laiko, o dar kitiems, jeigu ne ko nors, tai bent gulbės pieno. Tačiau labiausiai visiems trūksta, tai kantrybės. Pasiskaitykime šiuos, prieš 20 metų Lietuvos partizanų laikraštyje ("Partizanas", 1951.VII.20, nr. 6) išspausdintus žodžius, ir nustebinsime, kaip jie tinka mums, nepasenę nė šiandienai.

"Kantrybė yra didžiai svarbi žmogaus būdo savybė, labai palengvinanti gyvenimą ir padedanti jam siekti savo tikslų. Nėra žmogaus verslo, kuriam nereikėtų kantrybės. Ką žmogus beveiktų, kokių amatų jis besiverstų, būdamas kantrus, jis visada laimės žymiai daugiau. Iš senų senovės visos tautos gerbė ir aukštino žmones, pasižymėjusius kantrumu. Daugiau kaip prieš du tūkstančius metų parašytame graikų veikalė "Odisėjoje" šlovinama pavyzdinga žmona Penelopė, daug metų kantriai laukusi vyro sugrįžtant iš kelionės. Nebegalėdama nusikratyti jai besiperšančių jaunikių, ji pastato jiems sąlygą, kad tekėsianti tik tada, kai išausianti apmestąjį audeklą. Ir taip ji, dienomis ausdama, o naktimis išardydama savo darbą, vis kantriai laukė, tvirtai įsitikinusi, kad vyras vis tikai sugrįš. Ir po dešimt metų kantraus laukimo, ji sulaukia.

Mūsų šalį prislėgė didžiulė nelaimė. Štai jau vienuoliktai metai, o ji dar nesibaiigia. Nenuostabu, kad daugeliui nebeužtenka kantrybės kęsti okupanto jungą. Atsiranda

tautiečių, kurie, dešimtį metų išvarę, persimeta į priešų pusę, manydami, kad tuo būdu užbaigsia savo vargus. O iš tikrųjų jie apgauna save: iš pavergto, bet nepalenkto žmogaus pavirsdami klusniais okupanto tarnais, svarbiausiojo dalyko — laisvės, vistiek neatgauna. Ką okupantas mums beskelbtų, kokių klastingų bei įmantrių melų beprasimanytų, neturime pamiršti, kad žmogaus, o ypač tautos laisvei kainos nėra. Laisvė yra todėl neįvertinama, kad be jos gyventi neįmanoma, gyvenimas tampa beprasmis. Žmogus, išsižadėjęs laisvės, netenka savo žmogiškojo orumo. Todėl pavergtiesiems negali būti dviejų kelių. Jiems amžiais tebūdavo vienintelis kelias į laisvę: tasai garbingas kelias, kuriame atsistoję, kaip Leonidas su 300 kovotojų Termopilų tarpeklyje savo kūnais užtvėrė persams kelią į Spartą, kelias, kuriuo ėjo viso pasaulio milijonai laisvės kovotojų prieš pavergėjus, tai mūsų Gražinos ir pagaliau Pilėnų kunigaikščio Margio kelias, tai mūsų visos tautos ir jos laisvės kovotojų - partizanų kelias.

Einant tuo keliu kiekvienam tautiečiui reikia turėti be galo daug kantrybės. Ji reikalinga ir priešų jau keletą metų persekiojamam kovotojui, ir baigiamam nualinti valstiečiui, ir nuskurdintam miestiečiui bei inteligentui, ir priverčiamajam darbo stovyklose uždarytam lietuviui. Tačiau kanybė reikalauja valios pastangų. Ji neatsiranda sava-

Nukelta į 6 puslapį

Stasys Barzdukas — Pasaulio Liet. Bendruomenės pirm., Vytautas Kamantas — JAV LB VL tarybos prezidiumi pirm., Vytautas Volertas — JAV LB VI tarybos centro valdybos pirm., tarybi tarybos sesijos programos reikalais.

Three of the leading officials of the World Lithuanian Community.

Bendruomenės dėmesys ir darbai

“Mūsų tikslai yra aiškūs, darbai nelengvi, ir visos tarybos atsakomybė už juos didelė, — kalbėjo Liet. Bendruomenės prezidiumo pirmininkas Vytautas Kamantas, pradėdamas VI Tarybos antrąją sesiją Philadelphijoje.

“Bendruomenė išaugo, sustiprėjo ir jos įtaka visame lietuviškame ir amerikiečių gyvenime aiškiai jaučiama. Bendruomenėi yra svarbios visos gyvenimo ir darbo sritys, kaip švietimo, kultūros, politikos, religijos, ekonomijos, spaudos, jaunimo, socialinės ir kitos. Bendruomenė yra visuotinė, demokratinė, nepriklausoma. LB talkina visiems ir dirba visur, kur jos darbas yra reikalingas, kur to reikalauja visų lietuvių gerovė...”

“Atstovaudami gyvajai ir sąmoningai lietuviškai visuomenei, turime atsakingai ir rimtai atlikti visas mums uždėtas pareigas. Atsakome ne vien tik prieš mūsų pačių sąžinę, bet taip pat ir prieš visą Lietuvos Bendruomenę, išėiviją, gyvenamąjį kraštą ir okupuotoje Lietuvoje esančią mūsų tautą...”

“Ypatingas mūsų dėmesys tegul visada krypta į jaunimą, nes jis savo idealizmu, entuziazmu, naujom jėgom, naujom mintim, naujais metodais ir naujais darbais užtikrina visiems geresnę ateitį. Jie sėkmingai tęs visus darbus panašiai kaip ir mes visi dabar tęsiame prieš mus buvusiųjų darbus...”

“Mums rūpi lituanistinis švietimas, tautinis auklėjimas, kultūriniai ir akademiniai pasireiškimai, kaip Dainu ir Tautinių šokių šventės, mokslo ir kūrybos suvažiavimai,

kongresai, teatro ir kitokie festivaliai, kūrybos skatinimas ir rėmimas politinė ir informacinė akcija už Lietuvos laisvę, tinkama Amerikos lietuvių reprezentacija kitataučių tarpe, Lietuvos laisvės kova, religinis lietuvių patarnavimas, ekonominė gerovė ir jos kėlimas, socialinė ir kitokia parama jos reikalingiems, lietuviškos knygos, spaudos, radijo ir televizijos realus rėmimas ir palaikymas, jaunimo organizacijos, stovyklos, suvažiavimai, sportas, lietuvių šeimų reikalai, lietuvių interesų gynimas gyvenamojoje aplinkoje ir daugelis kitų tiek pat svarbių reikalų...”

Išsprendus New Yorko apygardos pretenzijas (pagal skyrium praveistus rinkimus į tarybą priimta 5 jų nariai), tolimesnės darbotvarkės dalys ejo sklandžiai ir be ilgesnių nereikalingų diskusijų. Išklaudyta tarybos prezidiumo informacinis pranešimas ir prieita prie centro valdybos narių darbo planų ir užsimojimų. Beveik visi pranešėjai savo kalbas susirinkusiems pateikė raštu — tai žymiai palengvino susipažinimą, svarstymą ir tolimesnę darbotvarkės eigą.

Visuomeninių reikalų planus pristatė c. valdybos vicepirmininkas A. Gečys; jaunimo

reikalų — J. Gaila, kultūrinių r. — A. Vaške-
lis, akademinų r. — V. Klemas; organizaci-
nių r. — V. Gruzdis; finansų — M. Vaišnys;
švietimo — J. Kavaliūnas.

Po c. v. narių pateiktų darbo planų atitin-
kamos komisijos pradėjo savo posėdžius, kur
buvo nagrinėjami, svarstomi, papildomi ir
parengiami bendram posėdžiui; gi šis ištisai
arba su pataisomis bei kopiūromis, su dis-
kusijomis ar be jų, referuotus žodžiu ir pa-
duotus raštu planus “ratifikavo”.

Ši (antroji) LB VI Tarybos sesija, vykusi
sausio 16 - 17 dienomis Philadelphijoje, pra-
ėjo geros valios ir darbo ženkle, be karštų
diskusijų, be asmeniškų pretenzijų, kitose se-
sijose beišvirstančių į savo “aš” ir savo “jė-
gų” demonstravimą.

Šeimnininkai filadelfiečiai lietuviai bend-
ruomenininkai viešbutyje gavo geras patal-
pas ir geras sąlygas visiems — bendriems ir
komisijų — posėdžiams. Spauda ir fotografai
turėjo patogų kampą. Posėdžio dalyviams
nemokamai buvo parūpinta kavos ir pyragai-
čių. Šeštadienio vakare, sausio 16, tarybos
nariai turėjo progos dalyvauti Philadelphijos
LB apylinkės surengtame Montrealio tau-
tinių šokių koncerte. Daugiau negu pusė at-
stovų sekmadienį dalyvavo pamaldose neto-
lise esančioje vienuolyno koplyčioje. (Pamal-
das laikė prel. J. Balkūnas, asistuojant T.
Kornelijui Bučmiui ir T. J. Borevičiui. Pa-
mokslą pasakė T. J. Borevičius).

KOMISIJOS POSĖDŽIAUJA

Meetings of the several commissions of the
Lithuanian Community of USA: Educational
Cultural, Informational and Economic.

Foto nuotraukos K. ČIKOTO

ŠVIETIMO KOMISIJA. Iš kairės: Vaclovas
Kleiza, Elena Bradūnaitė, Eligijus Sužiedėlis,
Antanas Reventas, Andrius Juškevičius, Jonas
Jasaitis, kun. Jonas Borevičius, Jonas Kava-
liūnas (komisijos pirmininkas), Antanas Ma-
sionis ir dr. Antanas Vasys.

KULTŪROS KOMISIJA. Iš kairės: Juozas Babelis, Stasys Barzdukas, Aleksas Vaškelis, Bernardas Brazdžionis (komisijos pirmininkas), dr. Antanas Razma, Ona Ivaškienė ir dr. Kęstutis Keblys.

Tarybai išsiskirsčius ir visiems – valdybai, prezidiumui ir atskiriems tarybos nariams imantis darbų vykdymo, – prisimintina c. valdybos pirmininko V. Volerto žodžiai, kuriais jis pabrėžė, kad "Lietuvių Bendruomenės gyvybės šaknimis laikysime apylinkes bei visus lietuvių telkinius, mažiausius ir į apylinkių formas neįsijungusius. CV bus ateinančių nuomonių grupuotoja, jų svėrėja, atrinktųjų perdavja visuomenei su prašymais, kuria linkme sukti darbus..." Tat ir laukiama iš "visuomenės" ne stovėjimo nuošalyje ir pastabų: "na, na, žiūrėsime, ką čia tie išrinktieji bendruomenės organų viršininkai padarys?" Taip pat nelauktina nė pagalių į bendruomenės vežimą kaišiojimo. Lauktina visų rimto planų vykdymo, nuoširdaus darbo.

Valdybos, tarybos ir kiti vienokių ar kitokių pozicijų nariai ir lietuviškoji visuomenė, tai nėra "jie" ir "mes". Visi esame mes ir visų atsakomybė ir prieš savo, ir prieš tautinę sąžinę yra ta pati.

POLITINĖ - INFORMACINĖ KOMISIJA. Iš k.: Vilius Bražėnas, dr. Elona Vaišnienė, Antanas Mažeika, Algimantas Gečys, dr. Petras Vileišis (komisijos pirmininkas), dr. Petras Kisielius, Romas Kezys, dr. Edmundas Lenkauskas ir dr. Kazys Bobelis.

EKONOMINĖ - FINANSŲ KOMISIJA. Iš kairės: Genė Nutautaitė, kun. Viktoras Dabušis, Juozas Kapočius, Vytautas Volertas, Džiugas Staniškis (komisijos pirmininkas), Motiejus Vaišnys ir prel. Jonas Balkūnas.

K. Čikoto foto reportažas

**ČIURLIONIES ANSAMBLIS GASTROLIUOS
PIETŲ AMERIKOJ**

Garsusis Clevelando Čiurlionies Ansamblis, vadovaujamas maestro A. Mikulskio, įtemptai repetuoja pasirodymui dviejose Pietų Amerikos respublikose: Venezueloje ir Kolumbijoje.

Ten koncertai vyks: birželio 20 d. — Valencia mieste, 22 ir 23 d. — Maracay, 25 ir 26 d. — V. sostinėj Caracas. Venezueloje ansamblis išbus 10 dienų, bus apgyvendintas Maracay mieste, karininkų viešbutyje, kur bus kariuomenės vadovybės globoje, aprūpintas nakvyne, transportacija ir kt. Paskui ansamblis vyks į Bogotą, keliems koncertams Kolumbijoje.

Ansamblis iš Clevelando į P. Ameriką skris per Miami; ten sustos nakvynei ir birželio 18 atliks programą Floridos lietuviams.

Patiems clevelandiečiams bus maloni proga pamatyti išleistuvinį koncertą, kuris įvyks puošnioje naujos parapijos salėje, gegužės 22 d.

Taip pat numatyta keletas koncertų Chicagoj, Detroitė bei Torontė.

Ansamblio kelionė pareikalaus nemažai lėšų; tikimasi, kad paminėtuose miestuose į koncertus atsilankys gausiai lietuvių ir tuo prisidės prie kelionės išlaidų padengimo. Taip pat laukiama paramos iš geraširdžių lietuvių profesionalų, organizacijų. Paramą siųsti Č. ansamblio išvykos komiteto išdininko adresu: J. Malskis, 17904 Ingleside Rd., Cleveland, Ohio 44119.

K. S. Karpius

LAISVĖS KOVOTOJŲ KELIAS

Atkelta iš 3 psl.

me. Jos reikia mokytis. Ir labai neteisis lietuvis, kuris dažnai taria: „A“, jau nebėra kantrybės laukti karo.“ Ne, niekas neturi teisės taip kalbėti. Jei diplomatams užtenka kantrytės Paryžiaus pasitarimuose per 74 posėdžius klausytis tuščių propagandinių Sovietų Sąjungos atstovų kalbų ir nuolat atlaikyti savo pozicijas, jeigu mūsų partizanams, po keletą metų išgulėjusiems žemėje, pakėlusiams šimtus mirtinių pavojų, užtenka kantrybės beveik kas dieną žiūrėti mirčiai į akis, jei mūsų tremtiniams ir stovyklose kankinamiems tautiečiams užtenka kantrybės laukti išvadavimo, jei kareiviams, besikaunantiems Korėjoje, užtenka kantrybės gulėti apkasuose, atremti jau kelintą priešų puolimą; jei, pagaliau, jie miršta tenai, kovodami ne dėl savo, bet dėl kitų pavergtų tautų laisvės, tai niekas iš mūsų tenedrįsta pritrūkti kantrybės.

Jei toji žilos senovės graikė Penelopė, laukdama savo vyro, buvo taip tvirtai įsitikinusi, kad jis grįš, tai kaip galime abejoti mes — visa tauta, kad mūsų laisvė nebegrįš? Yra buvę daug atsitikimų, kad iškeliauvę vyrai nebegrįždavo, bet visoje pasaulio istorijoje nėra pavyzdžio, kad dvidešimt dvi pavergtos tautos nebūtų atgavusios laisvės.

Sunku — įtempkime valią, jei nepakenčiame — sukąškime dantis ir neabejokime. Tiesaus reikalo Dievas neapleis.“ (V. Ramojus, *Kritusieji už laisvę*, II t., 136-9 psl.).

VYTAUTAS IR GRAŽINA SIMOKAIČIAI

Vytautas ir Gražina (Mickutė) Simokaičiai pernai lapkričio 9 d. bandė pabėgti iš okup. Lietuvos. Vytautas S. lėktuvą, skridusį iš Vilniaus į Palangą, norėjo nukreipti į Švediją, deja, žygis nepavyko. Abu buvo suimti, ir š. m. sausio 14 dieną „Aukščiausiojo Teismo“ Vilniuj nubausti: Vytautas mirties bausme, jo laukianti kūdikio žmona Gražina — trims metams kalėjimo. Amerikiečių spauda, radijas ir TV žinią paskelbė sausio 19. Lietuvių veiksniai Amerikoje ėmėsi žygių nuteistąjį mirtimi gelbėti. Teismas nuosprendį pakeitė 15 metų kalėjimo (Daugiau žiūr. šio nr. 18 psl. angliškai).

DĖL „AMERIKOS BALSŲ“ PROGRAMOS

Iš mūsų skaitytojo gavome laišką, atsiliepiantį dėl lapkr. nr. atspausdintos spaudos ištraukos apie „Amerikos Balsą“. Skaitytojas mano, kad tokios neigiamos nuomonės apie A.B. gali būti būt inspiruotos komunistų, kurie nori, kad A.B. visai nutiltų. Mes, kaip ir jo klausytojai anapus uždangos, norime, kad A. Balsas tobulėtų ir būtų dar garsesnis. Ta dingstimi įdėjome ir spaudos ištrauką.

Apie A. Balsą programą, atsakydama į „Draugo“ vedamąjį, smulkiai ir daug parašė Gražina Česnaitė „Draugo“ spalio 15 d. numeryje. Patarime ir mūsų skaitytojams tą rašinį paskaityti.

„KAIP ŽIRNIAI Į SIENĄ...“

Vilniaus lietuviškoje užėjoje yra tik šašlikai...

„Tarybinės Lietuvos“ rašytojų organas pernai skundėsi:

„Vilniuje nemaža visokių kavinių, cukrainių ir kitokių užėigų užėigėlių. (Ateity, rekonstruojant senamiestį, jų atsiras dar daugiau.) Turistas, užsukęs į tokią egzotišką buveinę, supranta, valgiaraštyje ieško ir atitinkamai egzotiško turinio. Deja, viskas, ką „nacionalinio“ gali pasiūlyti šių kavinių šeimininkai, — nebent šašlikai, čeburekai, čanachai...“

Kodėl vis dėlto mes, sukūrę lietuvišką kavinių interjerą, davę joms gražius vardus, nepajėgiam sukurti savos virtuvės? Kodėl kalbos ir pasiūlymai šiuo klausimu — kaip žirniai į sieną? (Literatūra ir menas, 1970.VI.20.)

MAŽAI KAS, NET IR OKUPOTOJ LIETUVOJ,

žino apie Maskvoj veikiančią „nuolatinę atstovybę“ prie TSRS Ministrų Tarybos“. Apie jos veiklą rašė „Komj. Tiesa (rugpj. 2). Ji buvo įkurta 1940 metais ir pirmuoju „atstovu“ buvo P. Rotomskis, vėliau dirbo: M. Gregorauskas, J. Mikėnas, J. Vaišnoras, M. Junčas-Kučinskas, J. Laurinaitis, K. Gabdamskas ir dabartiniu „atstovu“ yra St. Jaruševičius, inžinierius, buvęs „Inkaro“ kombinato meistras ir vėliau direktorium ir nuo 1958 m. valstyb. mokslinio tyrimo darbų koordinavimo komiteto pirmininko pavaduotojų. Dabar ten dirba pavaduotojas Mindaugas Stankevičius ir šeši vadinamieji konsultantai — R. Virbickas, V. Umbrasevičius, M. Pilėnas, D. Balčiūnaitė, M. Kotikienė ir N. Kormuškina.

Tie referentai rūpinasi tokiais reikalais: Lietuvos įmonių plėtimu, tarpininkauja dėl kai kurių planų mažinimo, tiria galimybes elektrifikuoti kai kuriuos Lietuvos geležinkelių ruožus, „koordinuoja“ su įvairiomis centrinėmis Maskvos įstaigomis. Pats gi atstovas pasakoja: atvyksta Erfurto gyventojai — jiems parodysime Maskvą; artėjant Tadžikų dekadai Vilniuje, su jais reikia aptarti organizacinius reikalus ir t.t. (Elta)

**RUSŲ KOMUNISTAI KOLONISTAI
LIETUVOJE**

— Laisvės! — reikalavo kėdė. — Amžinai ant manęs kažkas sėdi! („Literatūra ir menas), paskutinis aforizmas, 1970 m. liepos 25 d. paskutinis puslapis).

Su šio savaitraščio redakcijos kolektyvu, paskelbusiu ką tik pacituotą aforizmą, sutinkame; sutinkame, kad kėdė — rusų komunistų okupuota Lietuva — reikalaujanti sau laisvės, yra teisi. Kiekvienas žemės lopinėlis, kiekvienas daigelis, kiekvienas pavergtas lietuvis šaukia ir reikalauja: laisvės!

Ir dar kartą su tuo pat redakcijos kolektyvu sutinkame, kad Lietuva, kaip ta vargana lietuviška kėdė, ant kurios amžinai kažkas svetimas sėdi, yra žiaurios rusų komunistų prispaudos užsėsta. Suprantama, kad tas sėdįs kažkas yra ne lietuvis, bet rusas ir komunistas, mūsų krašto pavergėjas. O mūsų lietuvis beteisis! Lietuvui laisvė tik mirti!

Šiuo metu okupuotoje Lietuvoje sėdi ant kėdės — viešpatauja pavergtoje Lietuvoje — šie rusai atėjūnai:

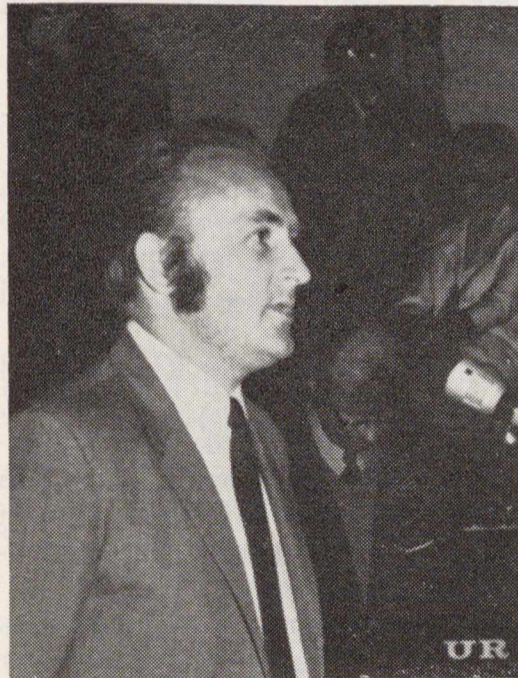
- Akopovas, Aleksejus — Vilniaus vidurinės mokyklos Nr. 17 direktorius;
 - Aleksandrovas, M., LKP ck administracinio skyriaus vedėjo pavaduotojas;
 - Denisovas, G. — LKP JS antrasis sekretorius;
 - Gaurilius, K. — Lietuvos karinio komisariato politinio skriaus viršininkas;
 - Geršonovič, Liubove — Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto docentė;
 - Fadejevas, A. — Vilniaus karinės įgulos karininkas;
 - Ferensas, A. — Lietuvos KP ck sekretorius;
 - Florovas — Vilniaus vidurinės mokyklos Nr. 27 karinis dėstytojas;
 - Grodnikas, H., Kaišiadorių apylinkės advokatas;
 - Kochanovas, A. — Vilniaus kūro apartūros gamyklos partinio komiteto sekretorius;
 - Kasničkis, I. — Lietuvos rašytojų s-gos karinis šefavimo komisijos pirmininkas;
 - Kirijenka, A. — Lietuvos prokuroro pavad.;
 - Krilova, Nina — Vilniaus vidurinės mokyklos Nr. 13 direktoriaus pavad.;
 - Kušnariova, Tamara — Profsąjungų meno ir saviveiklos namų direktorė;
 - Likas, A. — Lietuvos aukščiausiojo teismo pirmininkas;
 - Lisikovas, I. — Vilniaus geležinkelio keleivių skyriaus viršininkas;
 - Loviagina, V. — LKP ck propogandos ir agitacijos skyriaus vedėjo pirmoji pavaduotoja;
 - Lucenka, Andriejus — Kauno vidurinės mokyklos Nr. 11 direktorius;
 - Lukašenka, Nina — Vilniaus vidurinės mokyklos Nr. 25 mokytoja;
 - Pismenčiukas, V. — Vilniaus radijo techn. mokyklos politinio sk. viršininkas;
 - Rimarčikas, Zbignievas — Vilniaus vidurinės mokyklos Nr. 5 direkt. pavaduotojas;
 - Seckaja, Valentina — Rokiškio vidurinės mokyklos mokytoja;
 - Siragovas, P. — Vilniaus karininkų namų viršininkas;
 - Subatniekas, A. — švietimo darbo mokslinio-metodinio kabineto direktorius;
 - Sverdliovas, S. — Lietuvos liaudies meno rūmų direktorius;
 - Šamšonkovas, Sergejus — Levaniškio kolūkio pirmininkas ir politinio švietimo vadovas;
 - Šachrajus, A. — Vilniaus karinio istorinio muziejaus karininkas;
 - Šimčikas, K. — Alytaus statybos tresto valdytojas;
 - Zinovjevas, V. — Vilniaus statybos apdailos mašinų gamyklos direktorius.
- Ir tai, žinoma, tik maža dalelė. Iš lietuviškos „sovietinės“ spaudos surinko
J. Prūsas

AUSTRALIJOS

LIETUVIŲ DIENOS

Australijos lietuviuose kas antri metai vykstančios **Lietuvių Dienos** virto ne tik išgyvenusia (jau šeštos) tradicija, bet ir konkrečia atrama jos tautinei, kultūrinei veiklai.

ALB Tarybos narių suvažiavimas, meno paroda, teatro spektaklis, literatūros vakaras, dainų šventė, jaunimo koncertas, tautinių šokių festivalis, sporto šventė (vyksta kasmet), **iškilmingos pamaldos**,

A. E. Liubinas, Australijos Lietuvių Dienų 1970 m. rengimo komiteto pirmininkas, sako atidaromąją kalbą. Foto A. Budrys
A. E. Liubinas, Committee chairman of Lithuanian Days of 1970 in Australia, during initiatory speech.

tėvynės vaizdų skaidrėse valanda — buvo visi tie parengimai, kurie savo tvarka prasidėjo jau gruodžio 26 ir truko šešias dienas, visą įvykių užbaigiant nuotaikingu Naujų Metų sutikimo balium. Ir po to dar — skautų stovykla.

Vargiai įmanomas tikslus tų įvairių parengimų smulkus aprašinėjimas (ir kažin, ar reikalingas), todėl pasitenkinsiu tik visų Lietuvių Dienų eigos bendru bruožu, — atkreipdamas daugiau dėmesio į jaunesniosios kartos vis ryškiau išskylančią vadinamąją mūsų bendruomeniniame gyvenime.

Turint omeny nelabai gausią Australijos lietuvių bendruomenę (apie 1000) ir didelius kontinento tarp miestinius atstumus, šios Lietuvių Dienos buvo gausiausios ne tik svečiais, bet ir aktyviai jose pasireiškiančiais dalyviais. Ir, turbūt, geriausiai organizuotos ir didesniu nei mūsų bendruomeniniame gyvenime.

Australijos Lietuvių Bendruomenės tarybos narių suvažiavimas Melbourne 1970 m. Liet. Namų salėj.

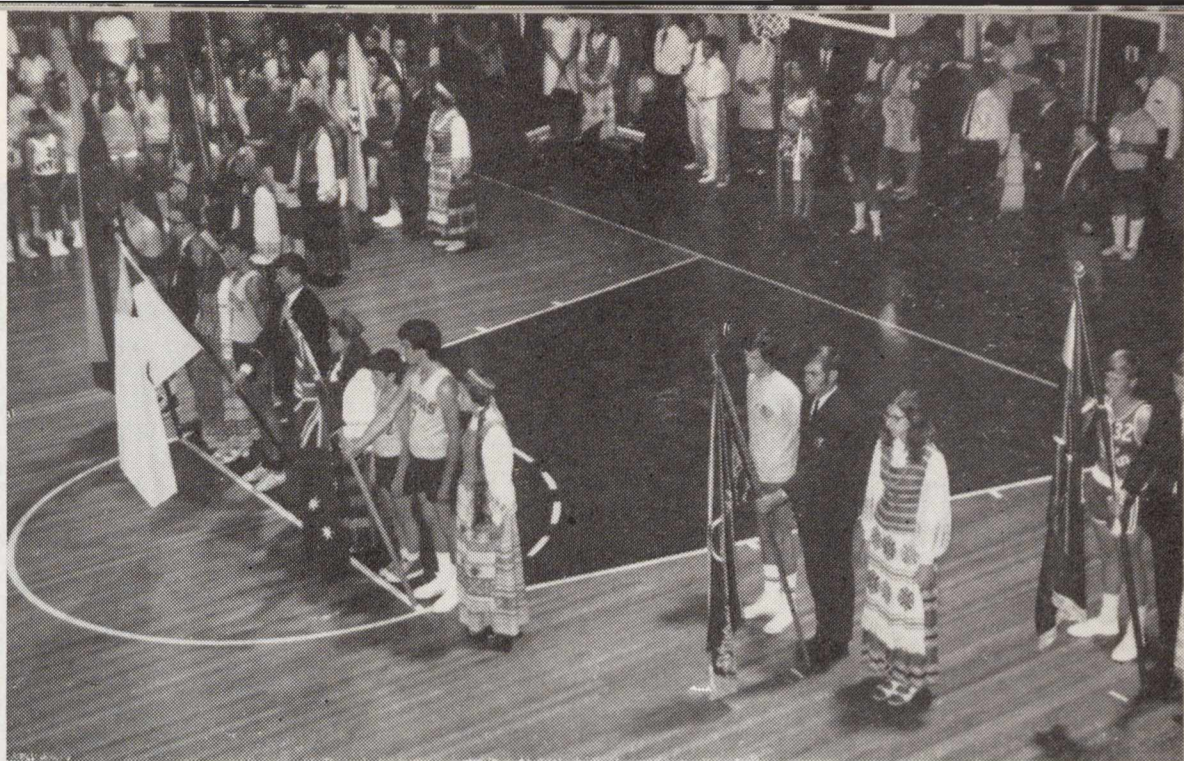
Convention of Council members of Australian Lith. Community.

prisidėjo Melbourne Lietuvių Namų erdvumas ir jų vietos bei patalpų patogumas. Jie praktiškai pateisino savo paskirtį visa tai apjungdami, nes juose vyko ne tik dalyvių registracija ir atskiri parengimai (meno paroda, literatūros vakaras, teatro spektaklis, jaunimo susipažinimo vakaras ir jų atskiras Naujų Metų sutikimas, skaidrių valanda), bet ir nuolatinis dalyvių maitinimas. Kasdien Lietuvių Namuose buvo valgydinama apie 500 asmenų. Tokiam skaičiui paruošti pietus, vakariene buvo Melbourne moterims didelis ir nelengvas uždavinys, kurį jos ta-

J. Maksvytis, Australijos Lietuvių Bendruomenės Krašto vald. pirm., pradeda tarybos narių suvažiavimą. Foto N. Butkūnas

J. Maksvytis, Council president of Australian Lithuanian Community, opening convention.

Vėliavos Australijos Lietuvių Dienų programos 1970 m. atidaryme. Flags flutter as Lithuanian Days of 1970 in Australia open programs.

Tautinių šokių grupės Australijos Lietuvių Dienų atidarymo metu. Groups of folk-dancers during the opening of Australian Lithuanian Days

čiau atliko su dideliu kruopštumu tiek įvairius valgius pagamindamos, tiek nenuilstamai aptarnaudamos (dirbdamos net iki 2 val. nakties).

Tai Melbourne Liet. Mot. Socialinės Globos ir Katalikių Moterų bendrai priimta iniciatyva.

Nukelta į 11 psl.

Atlapota širdimi

Vieno veiksmo humoreska

Visų buvusių ir būsimų suvažiavimų prisiminimui

Veikia:

Pirmininkas; Sekretorė; Programų vadovas; Nakvynių direktorius; Pilietis iš Brisbanės.

Kambarys. Kairėje Sekretorė barškina mašinėlę, Viduryje Pirmininko stolas su dviem telefonais. Trečias stolas dešinėje su kartoteka, planais, papkėmis. Ant sienų kabo plakatai: VISI KELIAI VEDA Į ADELAIDĘ, ATSISĀUKIMAS Į TAUTĄ, ATVAŽIAVĖS NESIGAILĖSI.

1.

PIRMININKAS (*kalba telefonu*) Aha... Aha... Taip... Taip... Ne... Negalima... Jokių būdu... Sakiau, kad ne... Po velnių, ar tu lietuviškai supranti, ar ne?.. Jeigu kartą pasakiau "ne", tai reiškia "ne".. Ir vėl nuo pradžios... Klausyk, reikalas yra išspręstas, ir neušink žaptų... Kas, pagaliau, pirmininkas – tu, ar aš?.. Ir vėl nuo pradžios... Užtenka... Sakau, užtenka. Esu užimtas ir neturiu laiko. (*Padedą ragelį*)

SEKRETORĖ. (*skaito išimtą iš mašinėlės raštą*) "Plačios Australijos taurūs lietuviai. Didžiojo suvažiavimo dienos nesulaikomai artėja. Jos žengia per saulės nurudintas dykumas, per gaisrų nusiabtus miškus. Jos tuoj bus Adelaidėje. Jau tik penkios minutės prieš dvyliką. Tenelieka nė vieno didžiai gerbiamo tautiečio, kuris kartu su suvažiavimo dienomis neartėtų prie Adelaidės lėktuvais, pėsčiais ar važiuotuvais. Komitetas ir visi Adelaidės lietuviai išskėstomis rankomis ir atlapotomis širdimis jūsų laukia."

VISI Puiku... Tokiam kvietimui niekas neatsispirs.

SEKRETORĖ Pone pirmininke, trūksta tik Jūsų parašo (*Duoda pasirašyti*)

DIREKTORIUS Privirsit košės, o man ją reikės išsrėbti. Kur aš juos visus apnakvydinsiu. Jau visi garažai, sandėliukai ir pastogės, visos sudedamos, pridedamos lovos ir net gamachai paskirstyti ir užimti, o jūs vis dar propagandos nesustabdote. Gerbiame, ribą reikia turėti, ribą...

VADOVAS Čia ne mano reikalas... Yra svarbesnių dalykų. Šiandien pat reikia paskirti apvalias sumas, kad kuo skubiausiai būtų padvigubintas plotas mūsų kompetencijoj turimų salių, kad Lietuvių Katalikų Centre būtų pristatytas trečias aukštas ir praplėsta scena miesto rotušėje. Priešingu atveju – kas iš mūsų visos grandiozinės programos, jei ją matys tik menka dalis suvažiavusių?

PIRMININKAS (*telefonu*) Vyriausias komitetas suvažiavimui ruošti Adelaidėje klauso... Laba diena... Canberra – labai malonu... Taip, taip... Žinoma... Visa širdimi... O taip... Negali būti... Tuoj patikrinsime. Minutei atsiprašu (*Komitetui*) Prašau patikrinti, ar sąrašuose yra Canberros parapijos choras. 50 asmenų.

(*Panika. Skraido popieriai*)

VADOVAS Programoje nėra įtrauktas.

DIREKTORIUS Nakvynių sąrašuose nėra. 50 asmenų!..

SEKRETORĖ Kartotekoje taip pat nėra.

PIRMININKAS Turi būti. Jei yra toks choras, tai turi būti ir sąrašuose. Tik greičiau, greičiau... Žmonės ten gale vielos laukia (*Panika kartojasi, bet niekur nesuranda*).

DIREKTORIUS (*puola prieš pirmininką ant kelių*) Mes negalime. Pirmininke, būk žmogus... 50 asmenų... Kur mes juos padėsime?..

PIRMININKAS (*į telefono ragelį*) Alio... Čia kažkoks nesusipratimas. Argi toks choras yra sostinėje?.. Parapijos choras. Tokio mūsų sąrašuose nerandame... Bet tą klaidą gal galima dar ištaisyti...

DIREKTORIUS Maldauju... 50 asmenų...

PIRMININKAS (*į ragelį*) Sakote, nekvietė... Mes visus laikraščius prirašėme, užkimo me bešaukdami. Kur jūs tada buvote? (*Skamba antras telefonas. Pirmininkas paima antrą ragelį ir pakaitomis kalba į abu*) Komitetas klauso... Labai gaila, kad taip išėjo... Nerėk, kaip iš medžio iškritęs. Aš nekurčias... Atsiprašu, aš ne Jums kalbėjau... Kito suvažiavimo sąrašuose įrašysime pirmuoju... Sakiau, kad ne su tavim kalbu... Žinoma, dideliuose parengimuose ne taip atsitinka... Kad ir iš peklos – turi surasti?.. (*Perduoda ragelį Vadovui*) Čia tau. (*Toliau kalba abu kartu: Pirmininkas – apie sąrašus, Vadovas – apie salės išnuomavimą. Direktorius – apie paskirstymus nakvynėms, Sekretorė – apie parašytus raštus. Tame triukšme įjėna pilietis iš Brisbanės*).

2.

PILIEČIS Laba diena (*Niekas negirdi*) Labas, pone. (*Pirmininkas jį piktai pastumia*) Sveika, panele. (*Sekretorė nekreipia dėmesio. Pilietis pažiūri į vieną, į kitą ir smarkiai trenkia portfelį į grindis. Išgąstis.*)

PIRMININKAS (*palindęs po stalą*) Bomba...

VADOVAS Granata...

DIREKTORIUS Prakeiktieji... Vistik neiškentė...

SEKRETORĖ Aš, rodos, sužeista...

PILIEČIS Laba diena, ponai. Be patrankos negali atkreipti jūsų dėmesio. Atsiprašu, kad išgąsdinau.

PIRMININKAS Tamsta... Žinok, tamsta, su kuo turi reikalo.

VADOVAS Pakviesi policiją (*Eina prie telefono*).

DIREKTORIUS Ko tamstai reikia ir kokia tamstos pavardė?

PILIEČIS Aš pilietis iš Brisbanės. Atvykau į suvažiavimą. Pavarde Jurkūnas.

PIRMININKAS Patikrinti sąrašuose.

VADOVAS Jurkūnas Jurr rr r... Programos dalyvių sąrašė tokios pavardės nėra.

PILIEČIS Aš be programos. Taip sau

ekskursuojų. Turiu atostogas...

DIREKTORIUS (*varto sąrašus*) Jur... Jur... Jurgis. Ne, ne tas. Jurkūno nėra ir nakvynių sąrašuose.

PILIEČIS Aš savo nakvynę atsivežiau. Su karavanu atvažiavau ir jį pasistačiau čia po langų. Sakau, pirmam atvykus vietą galima pasirinkti.

VISI (*šoka prie lango, žiūri, jaudinasi*).

PIRMININKAS (*prikišęs piliečiui kumštį*) Kaip tu galėjai?..

VADOVAS (*purtydamas už atlapų*) Tiesiai po langais...

DIREKTORIUS Savo protą, turbūt, Brisbanėj palikai...

PILIEČIS Palaukit. Paleiskit. Argi aš ne į lietuvių suvažiavimą būsiu pataikęs?

PIRMININKAS (*rodo sau į krūtinę*) Čia komitetas. Vyriausias komitetas.

VADOVAS Žinok, su kuo turi reikalo.

DIREKTORIUS Ir marš su savo karavanu, kad čia tavo nė kvapo neliktų.

SEKRETORĖ Supraskit, pone Barkūnai, kad jei visi pradės savo karavanus statyti po komiteto langais, tuoj pat langų pritrūksim. O bet kokio trūkumo mes kaip tik labiausiai bijome.

PILIEČIS Suprantu, panele. Kaip tik dėl tų trūkumų aš ir karavaną čia pasistačiau. Girdėjau, kad jums patalpų trūksta, tai ir sakau sau – o kodėl komitetas negalėtų mano karavane kokią parodėlę suruošti ar kokią muziejuką atidaryti. O karavanas, kaip matote, yra didelis ir talpus.

VADOVAS Pilietį, suprask, kad čia įvyks ne karavanų suvažiavimas.

PIRMININKAS Čia tau ne Brisbanė.

DIREKTORIUS Čia viskas suplanuota komiteto ir privačiai iniciatyvai vietos negali būti.

PILIEČIS Tai gal pasakysit, kur, pagal jūsų užplanavimą, aš galėčiau pasistatyti savo karavaną?

VADOVAS Ponas Brisbaniūnai, dabar čia vyksta labai svarbus posėdis. Gal galėtumėte į komitetą užėiti už pusės valandos?

PIRMININKAS (*beldžia į stalą*) Posėdis pradedamas.

DIREKTORIUS Netrukdykite, tamsta. Išeikite.

SEKRETORĖ Dėl Jūsų vieno neturi nukentėti visi Adelaidės suvažiavimą tautiečiai.

PILIEČIS Kaip čia dabar?.. Aš laukiu atsakymo į savo klausimą. Dėl karavano.

VADOVAS Atsakysime po pusvalandžio. Dabar išėikite (*Išstumia*).

3.

PIRMININKAS (*iškilmingai*) Mūsų numatytoje galimybių skalėje atsirado nemaloni Toričelio tuštuma, kurią komitetas turi kuo greičiausiai užpildyti racionaliū nutarimu bei sprendimu. Sekretore, gerbiama ponai, prašau protokole užvesti atskirą skyrių su užvardinimu – Dėl karavanų.

Kaip žinome, suvažiaviman atvyksta... Ponia sekretore, kiek lietuvių atvyksta Adelaidėn?

SEKRETORĖ 1723.

PIRMININKAS Pirmasis svečias iš Brisbanės, kurį ką tik turėjome laimės sutikti, mums padovanojo ligi šiol nesvarstytą problemą, kad visi...

SEKRETORĖ 1723.

PIRMININKAS ...kad visi 123 tautiečiai į suvažiavimą gali atvykti su karavanais, ir

ši galimybė įneša naujos šviesos ypač į mūsų apnakvydinimo klausimą.

DIREKTORIUS Atsiprašau, — tai visiškai tamsa — peklos tamsinyčios, ir mes, kaip tie negrai tunely...

VADOVAS Programa dėl karavanų nenukentės.

DIREKTORIUS Bet kur juos padėsime?... Mano apytikrių apskaičiavimu jiems patalpinti reikėtų šešių kvadratinių mylių. Kur gausim tokį plotą, kad ir užmiesty? (*Škamba telefonas*)

PIRMININKAS (*telefonu*) Melbournas... Taip... Malonu, malonu... Jaunimo ekskursija... 82 asmenys... Adelaidėje busit šįvakar... O, taip... Laukiame, kaip jau buvo rašyta, išskėstomis rankomis.

SEKRETORĖ ...ir atlapomis širdimis.

PIRMININKAS (*padėjęs ragelį*) Melbourno jaunimo ekskursija, 82 asmenys. Atžymėkite sąrašė.

DIREKTORIUS (*suradęs sąrašą*) Bet jų buvo pranešta, kad atvyks tik 26.

PIRMININKAS Sabotažas!

VADOVAS Negali būti. Programoje jų dalyvauja 114.

SEKRETORĖ Bendrame sąrašė Melbourno jaunimo yra įtraukta 19.

DIREKTORIUS 82 — 26 — 114 — 19... Viešpatie, galva maišosi.

PIRMININKAS Ramybės, ponai. Tik neraraskime galvų. Kojos ir rankos — nesvarbu, bet galvos...

VADOVAS Į kiema suka autobusas... Iš Vakarų Australijos... Pilnos sėdynės Pertho lietuvių...

DIREKTORIUS (*ieško sąraruošė*) Bet jie pranešė, kad iš Pertho atvyks tik du. Ne, neištversiu... Galva plyšta...

SEKRETORĖ Protokolan užrašiau — galva plyšta... Kam plyšta?

PIRMININKAS Velniai rautų, suvažiavimas prasideda.

VADOVAS (*kalba telefonu*) Jūsų numeris programoje bus ketvirtu.

SEKRETORĖ Ar suspėsiu plaukus šįvakar susidėti?..

DIREKTORIUS Kas iš tų sąrašų?.. Velniava ir be jų prasideda.

SEKRETORĖ (*garsiai niūniuodama dąžosi lūpas*).

PIRMININKAS Galvas... Svarbiausia galvas... (*Įeina pilietis*)

4.

PILIETIS (*perrėkdamas triukšmą*) Aš laukiu atsakymo, ponai.

DIREKTORIUS Nėra sąrašuose...

VADOVAS (*telefonu*) Suvažiavimas prasidės rytoj 9 valandą.

SEKRETORĖ Jau prasideda.

PIRMININKAS Svarbiausia — galvas...

PILIETIS (*šaukia*) Ką man daryti su karavanu?

DIREKTORIUS Neištversiu... Kaip mane gyvą matote, sakau, kad neištversiu...

VADOVAS (*taisydamas kaklaraištį*) Suvažiavimas prasideda.

DIREKTORIUS (*baisiu balsu*) Prasideda!

PULGIS ANDRIUŠIS

Pulgis Andriušis — Nepriklausomos Lietuvos laikais Europos keliauninkas, žurnalistas, feljtonų rašytojas humoristas, Don Kichoto vertėjas, vėliau, Vokietijoje, lietuvių stovyklose literatūros vakarų dalyvis, "Dievo paukštelio" redaktorius ir lagerinio gyvenimo feljtonų autorius, po to — lyrinių pasakojimų kūrėjas, tautinis romanistas, isimylėjęs į savo gimtąjį aukštaičių kraštą, savo veikalais tėviškei sukūręs emigracijoje laiko nesunaikinamą paminklą. Visuomet graudžiai linksmas, o kartais linksmi graudus; toks — Pulgis Andriušis, kurį jau nebe tik draugai, bet ir jo nepažįstantys skaitytojai vadino tiesiai — Pulgis.

Iš Vokietijos išemigravęs į Australiją, gyveno Adelaidėje, dirbo autobusų ir pašto tarnautoju. Lyg atsiveikimui 1968 metais dar buvo atskridęs į JAV-bes, kur su savo kolegomis (A. Gustaičiu, St. Santvaru ir Bern. Brazdžioniu) atliko literatūrinį turą, daugeliui savo gerbėjų paliko ir rašus savo I-jame raštų tome, grįžęs Australijon dar svajojojo surengti panašų turą kengūrų žemėj gyvenantiems lietuviams, deja, liga vis labiau jį lenkė prie žemės, kol pernai metų gruodžio 19, po sunkios ir netrumpos ligos, atsiskyrė su gyvaisiais, nebeišvydęs gimtųjų Gaidžių kaimo. "Ileistas septintojon", bet nebetoli joje benuėjęs...

Gimęs 1907 m. kovo 18 d. Gaidžių kaime, Tauragnų vals., 1926 m. baigė Kauno "Aušros" gimnaziją, studijavo V. D. universitete. Anksti išmokta esperanto kalba jam buvo ne tik kelionės "pasas" į Europą, bet ir į kitas kalbas, kurių jis išmoko vėl keletą, tarp jų ispanų ir anglų. Iš ispanų k. išvertė Servanteso Doną Kichotą (kai kam jau to būtų pakakę išiamžinti lietuvių literatūroj).

Iš kelionės su žemaituku po Europą rašė reportažus į periodiką; vėliau puoselėjo feljtono žanrą, temas imdamas iš gyvenimo, ką nors simbolizuodamas. Ne tušti buvo ir ūkininkiški vabalų gyvenimo aprašymai vokiečių okupacijos metais.

Į "rimtąją" beletristiką pasukęs su lyrinių apysakų rinkiniu "Anoj pusėj ežero", Pulgis Andriušis vėliau išleido dvi didesnes apysakas — "Sudiev, kvietkeli" (1950) ir "Rojaus vartai" (1954). Visos trys autoriui laimėjo po premiją. Premijos buvo šio naujo, neįprasto stiliaus pripažinimas ir autoriaus padėrinimas ir paskatinimas.

Lietuviška buitį, gimtųjų aukštaičių gamta atkurta ne tik savaimingu sakiniu, ne tik žodinga ir gausia galdikiškų spalvu palete, bet ir su nepaprasta meile, kuri trykšta iš kiekvieno Pulgio Andriušio pasakojimu puslapio.

Rašant ar sakant eulogiją paprastam, eiliniam žemės keleiviui, nesunku rasti ir gražių ir graudžių, tai progai pritaikytų žodžių. Kitaip yra kalbant apie žodžio menininką, apie stiliaus meistra, kuriam ieškodamas tinkamesnio sakinio jautiesi bejėgis, ieškodamas gražesnio žodžio, jauti, kad jo jau viskas pasakyta, ir tavo kalba tuo atveju tėra tik susigraudinusios širdies aidas.

Iš Australijos 1970 metų Lietuvių Dienų literatūros vakaro

□

ANTANAS GASIŪNAS

In nomaine

VARDAN TĖVO

Altoriuje Aukso

Žemėtais pirštais

Žymę padaryt bandau —

(mokausi skaityti)

IR SŪNAUS

Vardan su kulka paširdy

Sekminių beržinėly

Gegutėm kukavau

(Baudžiauninko sūnus)

IR ŠVENTOSIOS DVASIOS

Vardan...

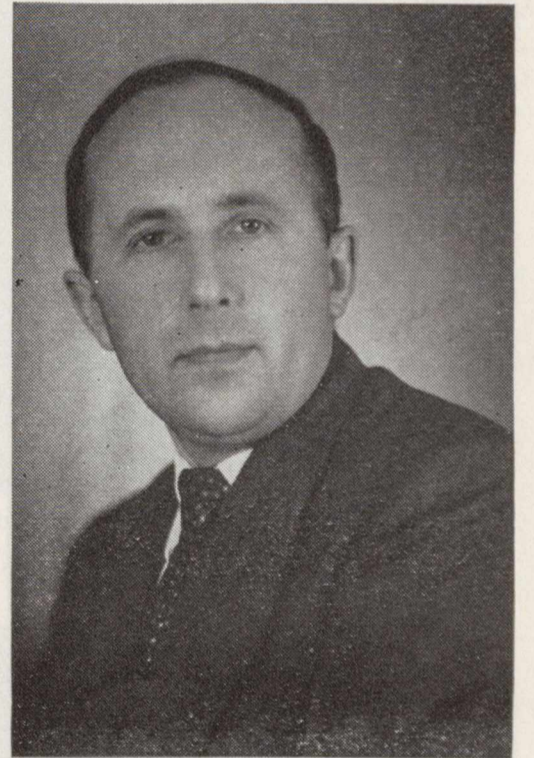
Šešėlyje ažuolėlio

Leidžiasi saulė

Kalendoriuj knauso —

(Senatvė)

A M E N.

JUOZAS ALMIS JŪRAGIS

GĖRIS IR GROŽIS

Visos žmogaus buvimo apraiškos
Yra gėris ir grožis.

Vyro ir moters meilė
yra gėris ir grožis.
Pirmasis žodis kūdikėlio
yra gėris ir grožis.
Tyli malda žvaigždėtam dangui
yra gėris ir grožis
Daina, kuri vargus užmiršti leidžia,
yra gėris ir grožis.
Ir ilgesys širdies, alyvoms žydint,
yra gėris ir grožis.
Ir draugiškas rankos paspaudimas
ir malonus paguodos žodis
yra gėris ir grožis.
Ir šypsena džiaugsmo, ir ašara skausmo
yra gėris ir grožis.

Žmogaus kūrybos pastangos
yra gėris ir grožis.
Pūslėtos darbininko rankos
ir dorą darbo vaisiai
yra gėris ir grožis.
Ir viskas, ką pasaulyje padarom gero,
yra gėris ir grožis.

Tiktai mirtis yra nakties tamsusis okeanas,
staiga užliejantis
akis visų,
kurie
prieš gėrį ir prieš grožį žmoguje
be saiko nuodėmiauja.

Kodėl gi, žmonės,
mes,
keleiviai šioje žemėj,
kurių gyvenimas — tiktai trumpa dienų
gėriui ir grožiui / grandinė,
taip esame akli?
Kodėl dažnai,
kaip vilkai godūs,
mes užsigėdžiame apsiryti gyvenimu,
užgrobti sau
daugiau daiktų,
daugiau smagumų,
daugiau tuščios garbės?

Vergaudami daiktams niekingiems,
troškimų nekilnių gaisre,
savy sumindom gėrio žiedus
ir palengva nužudome save,
nes mirtis yra tamsus okeanas,
kurs paskandina tuos,
kurie prieš gėrį ir prieš grožį
nuodėmiauja.

VINCAS KAZOKAS

MANO TAUTA

Neklausk, ar upė nori tekėti —
Ji teka.
Neklausk, ar tauta nori gyventi —
Ji gyvena.
Mano tauta kaip upė: ji gyvena ir teka.

* * *

Mano tauta kaip upė:
Ji maištinga pavasariais,
Kai pralaužia ledus

Ir iš krantų išėjus
Plačiai išsilieja.
Ji drumzlina rudeniais,
Ir pasiduoda prievartai žiemai..
Mano tauta kaip upė —
Ji verčias verpetais,
Ji krinta kriokliais,
Banguoja lygumom
Užtikrintai ir išdidžiai.

* * *

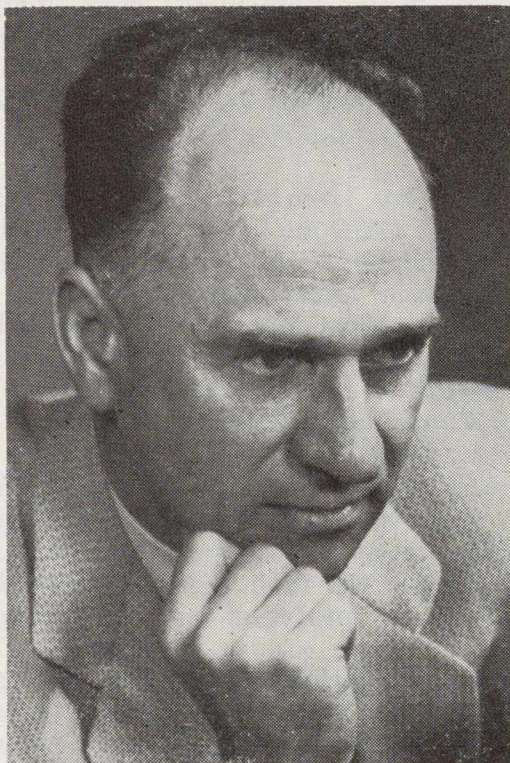
Mano tauta kaip upė —
Kai teka per girias,
Jos vanduo tamsiai žalias;
Kai skuba per molynus,
Ji skausmingai parausta,
Kai lygumom banguoja,
Jos veidas giedras kaip dangus.
Bet ji viena ir ištisa —
Toji pati nuo versmių iki žiočių,
Toji pati per laiką ir kartas.

* * *

Mano tauta kaip upė —
Ji teka, ir teka, ir teka,
Plukdydama valtį, laivus ir šapus,
Kurie sakosi rodo jai krypti — — —
Bet ji teka ir teka, ir jos kelrodžiai
Nuosėdom grimsta
Ir dingsta.

* * *

Neklausk, ar upė nori tekėti —
Ji teka.
Neklausk, ar tauta nori gyventi —
Ji gyvena.
Mano tauta kaip upė: ji gyvena ir teka.

JUOZAS MIKŠTAS

GRAUDI ŠYPSENA

Nuskriausto vaiko graudi šypsena,
Ak, man esi tu viena, tik viena,
Prisiminimų švelnių kupina,
Kaip ilgesy nuskambėjus daina.

Eičiau, klajočiau pasaulio keliais,
Plaukčiau tolyn vandenynais giliais,
Niekur, tik niekur nerasčiau tokios,
Man artimos ir brangios žypsenos.

MARIJA I. MALAKŪNIENĖ

BAŽNYČIOJE

Nerimstančioj žemėje driekias šešėliai.
Ir juoko ir džiaugsmo mažai bemaityti.
Ir einam, ir puolam, ir keliamės vėliai —
Tolimo kelio keleiviai išvyti.

Motina žemė erškėčius augina —
Drasko sielą ir kūną vėjai laisvūnai.
Žmogus puola žmogų, lyg priešą naikina —
Tūkstančiais mirštam, tūkstančiais žūnam.

O Viešpatie geras, prie Tavo kojų
Ateinam ieškoti ramybės, paguodos!
Išgirsk mus, nes Tu juk save paaukojai,
Kad būtų šviesesnis žmonijos rytojus.

ALDONA PRIŽGINTAITĖ

LAISVĖ

Kas yra laisvė tam,
kurs laisvėj gimė,
kuriam neteko išgyvent
jos praradimo,
ar netekimo artimo
kovej dėl jos;
kraujo aukos
kuris kainos nežino?

Kas yra laisvė tam,
kuris dar iki šiol
žmogum neapsivylė,
kurs negyveno baimėj jo,
kuriam tik rankoje
gyvybę savo
išbėgant išsinešt neteko
iš savo gimto krašto?

Kas yra laisvė tam,
kurs lūpom tremtinio
nesimeldė — — —
kuris iš ilgesio
dar nepravirko?

M. SLAVĖNIENĖ

KLAJŪNO ILGESYS

Toli praeity nuo manęs atsiliko
kūdikystės pėdelės,
jaunystės juokas,
tėviškės sodai žali.

Tik tu, Ilgesy, visada su manim.
Tu tampriai mane apkabinęs.
Lipšniai prisiglaudęs.
Nemiršti,
kaip motinos meilė nemiršta.

Su Tavim visos naktys,
visi saulėtekliai sugrižta.
Kai einu per tamsius ir nykius
australiškus Dievo sodus,
sutikdama vienišus medžius
ir vienišus tyliuosius kalnus,
tu pavirsti pavasariškos upės jėga
ir neši mane kaip šapą,
kaip Sekminių žiedą švelnų —
neši per pasaulį į namus,
į toli paliktus namus.

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ...

Atkelta iš 7 psl.

Iš įvairių vietovių atvyko virš tūkstančio, iš kurių aktyviems dalyviams (apie 600) buvo parūpintos nakvynės — apsisistojimas pas Melbourne tautiečius.

Dainų šventėj dalyvavo 7 chorai: Melbourne, Sydney (du), Adelaidės, Canberros, Geelongo, Newcastle — viso 236 dainininkai. **Tautinių šokių festivaly**, maždaug iš tų pačių miestų plus Brisbanės, Hobarto ir pirmą kartą 2000 mylių atstumą nugalėję Pertho lietuviai, atsiųsdami savo tautinių šokių jauną grupę iš 16 šokėjų; taigi, viso dalyvavo 10 grupių su 220 šokėjų.

Sporto šventėj, kuri buvo jau XXI, — krepšinio, tinklinio, lauko, stalo teniso, šachmatų varžybos — žaidė apie 270 jaunųjų sportininkų, atsovaudami 7 įvairių miestų lietuvių sporto klubams.

Ir pagaliau — **skautų stovykloje** likosi stovyklauti apie 150 skautų, skaučių.

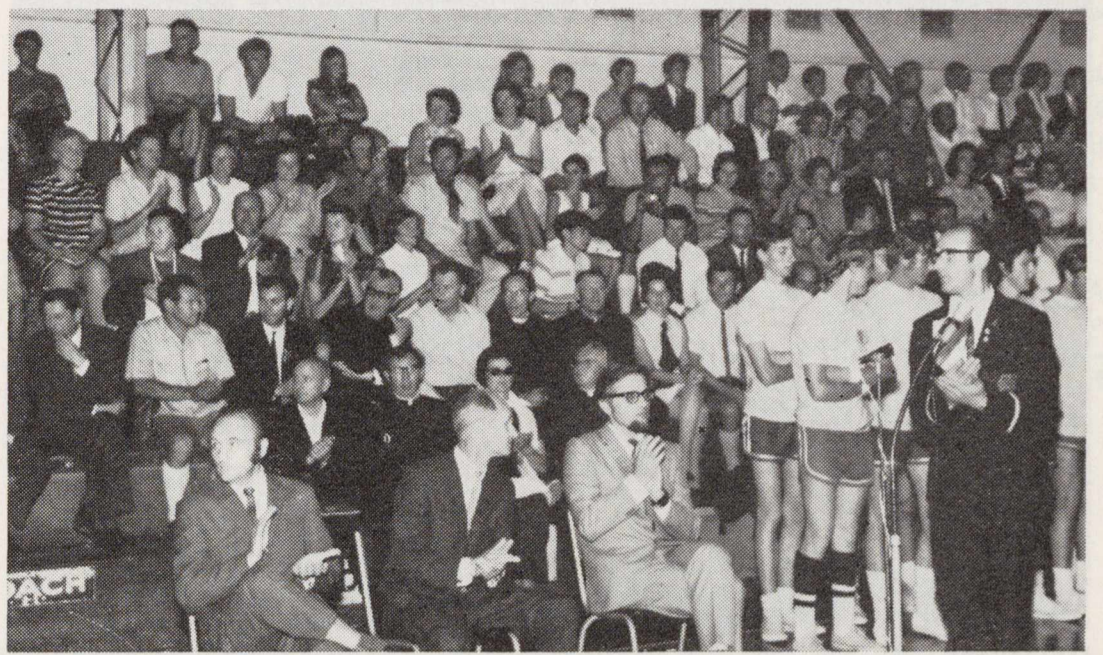
Toks maždaug vaizdas Lietuvių Dienų skaičiais, kurie Amerikos lietuvių mastu imant, gal ir ne tiek imponuoja, tačiau Australijoje jie ryškūs, kaip jos bendruomenės veikėjų ir kultūrininkų patriotinių pastangų ir atsivadavimo ženklas.

Nukelta į 12 psl.

Australijos Liet. jungtinis choras su savo dirigentais — iš kairės: B. Kiveris, S. Žukas, B. Umbražūnienė, A. Čalna, G. Vasiliauskienė, P. Darius, J. Juška.

Foto A. Budrys

Joint Lithuanian chorus of Australia with its conductors.

Sporto šventės atidarymas Australijos Lietuvių Dienų programoj 1970 m. Kalba J. Tamošiūnas, sportininkų vadovas. Publikoje sėdi (iš kairės) — A. Liubinas, L. D. rengimo komiteto pirmininkas; A. Bladzevičius — ALFAS pirm.; J. Maksvytis — Australijos Lietuvių Bendruomenės krašto vald. pirmininkas.

Foto A. Budrys

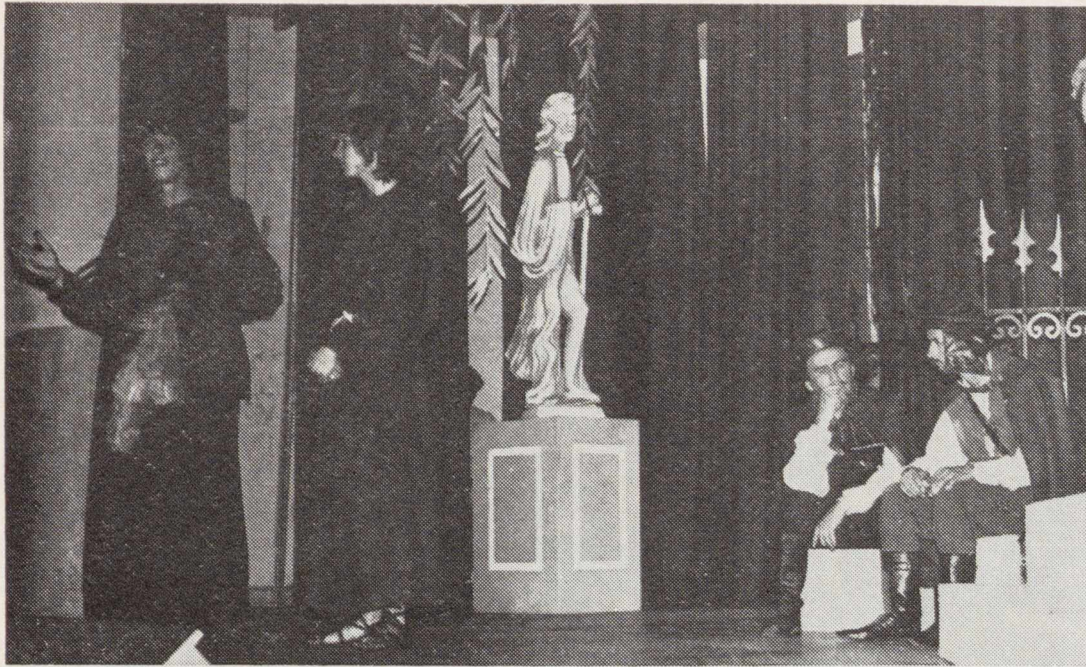
Starting off the program of sports during the Lithuanian Days of 1970 in Melbourne, Australia. The speaker is J. Tamošiūnas, sports leader.

Australijos lietuviai sportininkai žygiuoja LD programoje.

Australian Lithuanian sportsmen on parade during the Lithuanian Days program, in Melbourne.

Melbourno "Aušros" teatras vaidina A. Liet. Dienų 1970 m. programoje. Scena iš A. Landsbergio dramatinės poemos "Vėjas gluosniuose".

Foto N. Butkūnas
Lithuanian Theatre group Aušra in Australia presents the dramatic poem of A. Landsbergis "Wind in the Willows" during Lith. Days program.

Atkelta iš 11 psl.

Australijos Lietuvių Bendruomenės narių suvažiavimas, literatūros vakaras ir dainų šventė buvo likę parengimai, kuriuose dar dominavo vyresnioji karta. Visur kitur jau grynai jaunesniosios karto iniciatyva, neabejotinas jaunom jėgom išreikštas tautinis pasididžiavimas bei spontaniškas lietuviybės išlaikymo užtikrinimas.

Taip, pavyzdžiui, pirmą kartą Lietuvių Dienose **teatras** ir **meno paroda** jau buvo užleisti pasireikšti jaunajai kartai. Teatro spektaklyje žiūrovai turėjo progos pamatyti M. Gylytės režisuotą ir daugiausia jaunųjų suvaidintą A. Landsbergio dramatinę poemą "Vėjas gluosniuose".

Meno parodoje dalyvavo 15 jaunųjų iš visos Australijos dailininkų, daugiausia šiuolaikinio stiliaus darbai, kurių trys — U. Adamkavičiūtės, K. Vaičiulytės ir U. Kazokaitės — buvo premijuoti.

Ypač didelė staigmena visiems buvo **Jaunimo koncertas**, kuriame pirmą kartą pasireiškė taip atvirai ir išraiškingai jų emocijos, jų tendencijos ir jų minties apipavidalinimas jaunimui charakteringa forma. Jaunatviška kibrkštis ypač išsiskyrė Sydney; gražiai suderinta ir geras atlikta pasirodė Melbourno grupė. Tėvų įdiegtas ir savaitgalio mokykloje išaugęs lietuviškas žodis, įjungtas į modernios muzikos ritmą prožektoriams blyksint, kaitriais judesiais išsiliejo ir prasiveržė į žiūrovus bei klausytojus nauja, neįprasta forma. Gal ne visiems suprantama, gal kai kam nepriimtina, tačiau prasminga jauniesiems. Tai irgi savotiškas tėvynės meilės išreiškimas ir savojo "Aš" šio laiko aplinkoj ieškojimas.

Manychiau, kad II-jo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso proga būtų tikslu sudaryti sąlygas Melbourno lietuvių jaunimo grupei atvykti į Jungtines Amerikos Valsty-

bes ir čia sudaryti progų didesnėse kolonijose pasirodyti.

Grupei vadovauja R. Tamošiūnaitė, išraiškos šokiams R. Vaičaitienė, muzikai A. Karazija.

Tokiu pat patriotiniu nusiteikimu, judesių gyvumu reikšėsi jaunieji ir Tautinių šakių festivalyje ir sporto rungtynėse, — savo tvarka ir grakštumu užimponuodami Lietuvių Dienų svečius.

Literatūros vakare savo kūrinius skaitė: A. Gasiūnas, J. A. Jūragis, V. Kazokas, A. Prižgintaitė, M. Malakūnienė, J. Mikštas, M. Slavėnienė ir Pr. Pusdešris. (Programoje labai pasigesta Australijos lietuvių taip pamėgto, neseniai mirusio rašytojo Pulgio Andriušio žodžio.). Solo dainavo G. Vasiliauskienė, G. Kalpokas ir P. Rūtenis. Jų žodžiuose ir dainose, kaip ir Dainų šventės aiduose, nuskambėjo Australijos lietuvių išsilgotos tėvynės temos ir stiprus padrašinimas bei vilčių nuskaidrinimas.

Atskirai minėtina tėvynės vaizdų skaidrėse ir filmoj valanda. Ją gerai parengė ir pravedė J. Žaukauskas ir G. Žemkalnis. Valanda ne tik suvedė visus į bendrą kultūrinių pastangų palyginimą, bet ir praktiškai išsprendė santykiavimo su tauta klausimą, neįsijungiant nė į vieną siūlomų ar primetamų formų.

Reikia taip pat pastebėti ir sėkmingą Lietuvių Dienos Rengimo Komiteto pirmininko A. Liubino iniciatyvą; visų komiteto narių pastangomis pravestą atskirų parengimų tvarką; ištaigingą aplinką ir skoningai atspausť leidinį (apipavidalino dail. V. Simankevičius), programas ir bilietus.

Lietuvių Dienose buvo ne vien šventiški pasirodymai, bet ir darbo posėdžiai. Tai ALB tarybos narių suvažiavimas. Čia skirtingos nuomonės išaugo net iki konfliktų, ku-

Knygos ir autoriai

RAMOJAUS REQUIEM KRITUSIESIEMS UŽ LAISVĘ

Rusams komunistams antrą kartą okupavus Lietuvą, prasidėjo kelerų metų trukusios enkavedistinės inkvizicijos, gyventojus laikiusios sukaustytus siaube, nuolatinėje suėmimų, kratų, išvežimų baimėje. O prie to dar prisidėjo partizaninės kovos su striubais, su komjaunuoiais ir su visa okupantiška jėga. Toji kova buvo labai nelygi, — ji pareikalavo ne tik daug aukų, bet ir nervų įtempimo. Tokio košmaro nuotaikose ėjo metai iš metų, okupantas vis labiau šėlo, stiprindamas puolimą ir naikinimą, ir kitos išeities nebuvo, kaip grumtis ir gintis iki mirties. Partizanų gynimąs, kovas, jų besąlyginį pasiaurimąs, kovas, jų besąlyginį pasiaurimui ir savajai tėvynei ir aprašo Vl. Ramojus savo II-je knygoje "Kritusiems už laisvę".

Tai ne eilinis statistikos reportažas, — išskaičiuojantis partizanų vardus, kovų, kapų vietas... — tai skaudančia širdimi parašytas žodinis reikiem lietuviams kovotojams, apie kuriuos dar ir dabar pasaulis nieko nežino (o gal ir nenorį žinoti — žiūr. knygoje minimą amerikiečio žurnalisto 1967 m. atspausť "Register - Public" rašinį "Mažai žinomas lietuvių karas", 142 psl.).

Autorius, Vl. Ramojus, nepaprastai kruopščiai surinko medžiagą iš visų galimų šaltinių — iš pačių komunistų išleisť brošiūrų (LTSR Moksl Akademijos leidinių "Faktai kaltina"), iš periodinės jų spaudos (Tiesa, švyturys...), iš laisvojo pasaulio lietuvių spaudos, iš atvykusių asmenų pasakojimų, iš partizanų spaudos, iš partizanų dienoraščių (paskelbtų okupacinės spaudos), iš "tarybinių" Lietuvos rašytojų, savo autobiografijose prisipažįstančių partizaninių metų pergyvenimus... Aišku, knygoje minimi tik žuvusieji, kuriems nebegresia išdavimas ir po to komunistų represijos.

Autorius atskirai sumini vyriausius "Lietuvos Laisvės Armijos" vadovus, plačiau atskleisdamas jų asmenų biografijas ir jų asmenybės bruožus — K. Veverskio, gan. M. Pečiulionio, leit. A. Eidimto vardai nenykstančiomis raidėmis išrašyti

rie, tačiau, čia pat buvo ir išspręsti, atstatant suvažiavimo lygsvarą. (Bet apie tai reiktų atskiro reportažo, kurį paliksime patiems bendruomenininkams uarengti, jeigu jie bus užinteresuoti).

Reikia tikėtis, kad 1970 metų Australijos Lietuvių Dienos savo visu jose pasireiškusi bendru tautinio susipratimo pakilimu, nerimsančio jaunatviško gyvastingumo išsiliejimu bus graži pradžia lietuviybės išlaikymo idėją naujai iškelti ir gyvenime vykdyti naujom formom, naujais, praktikoje patikintais būdais, kuriuos iššaukia pati tikrovė.

A. Vingis

šioje pasipriešinimo herojikoje. Be kitų, — studentų, su aukštuoju mokslu vyrų, paprastų kaimo artojėlių, — čia sutinkame ir vos be pradėjusių reikštis literatų kūrėjų, kurių poetinis žodis buvo sukruvintas ir nutrauktas pačiame pumpuro išsiskleidime — tai Juozas Kuzma (70 psl.) kpt. Jonas Noreika (87 p.), Mamertas Indriliūnas ir kt.

Tokie epizodai, kaip partizano motinos (Kuzmickienės — psl. 24 — 25), Sūnelio ir Broliuko (106 p.), "Moters išgyvenimai" (157-170), pagaliau, net Mykolo Srauto (120-4), partizanus žudžiusio, juos išdavinęjusio, kartu su partizanais veikiant, suimto, nuteisto, ištremito, reabilituoto, ar L. Kimžovo "žygiai" (139) yra medžiaga, laukianti gero romanisto ar dramaturgo rankos.

Drebančiomis rankomis verti puslapį po puslapio, virpančia širdimi ir giliais atdūsiams palydži vieną po kito šimtus drąsių kovotojų, išterorizuotų, apgautų, sugautų, iškankintų, susprogdintų, išniekintų gatvėse, aikštėse, laukuose ir giriose... O ir palaidoti... "po žemėmis dūli ne bevardžiai lavonų kaulai, bet žmonių su įdomiomis, tiesiog herojinėmis biografijomis, žmonių, savo noru išėjusių į grumtį ne už savo asmeniškų, bet už tautos interesus..." (91). Žinomų ir nežinomų — jų tūkstančiai. Jie išsisi ir laukia dienos, dėl kurios jie žuvo. Jie įpareigoja visus atsiminti, kad mums jie paliko daug lengvesnę kovos dalį — kovoti ne atvirame kovos lauke su priešu, gyventi ne bunkeryje, kautis be kraujo praliejimo, be gyvybės aukos. Autorius V. Ramojus jiems pastatė paminklą, pro kurį negalima praeiti nesusimąščius, nepameditavus, nesusižadinus ir neįsipareigojus. Jie savo atliko. Dabar — tavo eilė, skaitytojau, kuris vadiniesi laisvojo pasaulio lietuviu.

J. B.

— "Draugo" romano konkurso premiją šiemet laimėjo **Vytautas Volertas** už romaną "Pragaro vyresnysis".

Komisiją sudarė: A. Vaičiulaitis, sekr., Dalia Lukšienė, sekr., Jonas Aistis, Jurgis Blekaitis ir Antanas Sužiedėlis. Premija paskirta visais penkiaais balsais (buvo atsiusta 10 rankraščių).

V. Volertas 1968 m. laimėjo premiją už romaną "Šamokslas". 1963 m. jis yra išleides romaną Upė teka vingiais" ir 1964 — "Gyvenimas yra dailus". Spaudoje rašo bendruomeniniais klausimais, 1970 m. išrinktas JAV LB centro valdybos pirmininku.

Gimęs 1921 m. rugp. 22 d., gimnaziją lankė Alytuje, studijavo V. D. universitete; 1954 baigė Pennsylvanijos un-te matematiką magistro laipsniu ir 1961 m. Baltimorėje — elektroniką taip pat magistro laipsniu. Nežiūrint studijų, o vėliau specialybės darbo, V. Volertas rado laiko ir kūrybai; jo raštų kalba stilinga, žodis sodrus.

"DIALOGĄ SU LIETUVIAIS" PASKAIČIUS

(Ne recenzija, bet anotacija)

Jau trys pirmosios Bronio Railos knygos, išleistos JAV-se, sukėlė nemažą egzilinę lietuvių visuomenės susidomėjimą ir dėl savo įdomumo bei aktualumo buvo noriai perkamos, skaitomos ir diskutuojamos. Net pačios jų antraštės intriguojančiai veikė, būtent: Tamsiausia prieš aušrą (1960), Iš paskendusio pasaulio (1962), Laumių juosta (1966). Ketvirtoji šio autoriaus knyga, "Dialogas su lietuviais", (560 psl.) pasirodė 1970 metais. Mūsų periodinėje spaudoje ši publicistinė Railos knyga jau buvo aptarta keliomis recenzijomis, Mūsų tikslas šia anotacija iškelti keletą šios knygos temų ir atkreipti į jas skaitytojų dėmesį.

Kaip jau pati knygos antraštė rodo, Raila joje mezga dialogą su lietuviais šiapus — laisvajame pasaulyje, ir anapus — sovietinėje vergijoje, paliesdamas ir iš esmės panagrinėdamas jų gyvenimo aspektus šių dienų politinėje konsteliacijoje.

Pirmuosiuose knygos skyriuose Raila taikliai, net su ironija, atsižvelgiant sovietiniam Lietuvos rašytojui J. Baltušiu, knygos "Tėvų ir brolių takais" autoriui. Baltušiu labai nepatiko kritiškas Railos atsiliepiamas "Dirvoje" apie šią jo kelionį knygą. Jis išspaudina komunistinių Bimbo laisvės paskaidrinimo, "Laisvėje", laiška, kuriame Railą jis vadina "aršiausiu Tarybų Lietuvos priešū". O mūsų publicistas Raila taip jam atsako: "Negalima būti priešū tokios valstybės, kurios dabar nėra". Minėtame laiške Baltušis dievagojasi, kad jis atvažiuavęs į Ameriką savo uždirbtas už kūrį pinigais, norėdamas tuo paneigti Railos tvirtinimą, kad jo kelionė buvusi "apmokėta lietuvių liaudies pinigais". Raila jį atremia šiais žodžiais: "Visi honorarų fondai ne iš oro pagaminami, o sudaromi iš lietuvių liaudies darbo antverties. Jie lietuvių uždirbti ir sumokėti" (37 p.).

Toliau Baltušis inkrimuoja Railą bendradarbiavimu su naciais, išdirbdamas jį prižiūgusiu enkavedistinio vulgarumo liežuviu. O Raila jam į tai šitaip atsiliepia: "Pravalyk savo lietuvišką burną nors tu, drauge iš Aukštaitijos, mėgink vengti, jei dar gali, tų ant mūsų pilamų maskoliškai burliokiškos civilizacijos sutrų" (59 p.).

Railos plunksna užkliūdo įvairias gyvenimo sritis Lietuvoje. Ilustracijos dėlei čia būtų galima pacituoti kad ir tokią vieta: "Gaila, bet sovietinės okupacijos laikotarpis dar vis nesukūrė naujų meninės kūrybos žanrų, formų ir stilių, kurių versmės nebūtų išsiliejusios ir pagrindai padėti jau 'ikitarybiniame' laikotarpyje ar net 'feodalizmo laikais'. Šiandien jau ir Mieželaitis sutinka, kad rašant eiles ne pro šalį būtų pasimokyti iš Aisčio ar Bradžionio..." (109 p.).

Autorius nevengia tiesaus ir atviro žodžio, kur tam pasitaiko progą, pvz.: "Vytauto Didžiojo Lietuva pakeliui į dabarties laikus natūraliai turėjo virsti apie 60-80 milijonų lietuviškai kalbančių žmonių bend-

ruomene ir viena tokia didele tauta. Jei nevirto, tai ypač dėl to, kad mes tinkamu laiku nesupratom ir, rupiai kalbant, nesirūpinom savo tautinės kultūros kūryba ir ta sena, gražia, 'sanskritiška' kalba." (120) Apie tautinę kultūrą Lietuvoje autorius toliau šitaip išsireiškia: "Klestėti, deja, ji niekadose negalės, nes tautinė kultūra negali klestėti krašte tautos, kuri netenka ir neturi laisvės." (123 p.).

Labai įdomus "Dialogo su lietuviais" knygos skyrius "Tėviškė be tėvynės". Ką mes suprantame tėvynės žodžiu, Lietuvoje šiandien stengiamasi pakeisti tėviškės terminu. Lietuva Baltušio tipo komunistams tik plačiosios tėvynės provincija, arba tik tėviškė. Tai matyti ir iš Venclovos pasakymo: "Aš — tai mano tėviškė, o mano tėviškė — tai irgi aš". (125 psl.).

Skyriuje "Mes ir pasaulis" Raila užgriebia daug aktualių dalykų. Tarp kitko jis čia kalba ir apie Putiną, cituodamas prieš rusų-vokiečių karą rašytų eilėraščių žodžius: "Mūsų dienos kaip tankios kalėjimų grotos — ir laisvės aušra joms negreit nušvy." Arba: "Ateis diena, kada broly pajusime judą. Jau išgamų knibžda šešėliuos niekšinga gauja." (227 p.).

Toliau savo knygoje Raila sprendžia išsivijojimo bendravimo su tauta problemas, išskeldamas nuomones už ir prieš. Šiuo klausimu esama daug maišaties mūsų visuomenėje. Anot autoriaus, "vienas minty turi arklį, kitas peteliškę, vienas diskusiją, kitas operaciją, trečias ramunėlę, ketvirtas okupaciją, penktas kovą, o šeštas arbatą." (287). Čia pravartu pacituoti dar šitą ką: "Nei Kremlius, nei jo kvisingai mums jokio bendradarbiavimo nesūlo, apie jį nekalba, savaime aišku, jo ir nenori" (290 p.).

"Juristai ir gyvenimas" skyriuje Raila kalba apie Lietuvos laisvimo problemas, kurios slegia Vliko ir kitų veiksmų bei partijų pečius. Autorius čia gražiai pasijuokia iš tų, kurie žūt-būt ieško mūsų tarpe priešų: "Suradę kokį malonumą. Ir prasmingiau gyventi, kai ši manija virsta užsiėmimu, lyg ir saldžių drąsos ir narsos pakaitalu. Ir tada pasitvirtina žila senovės laikų patarlė: daugiau priešų, daugiau garbės". (31 p.). Šiame skyriuje taip pat plačiai diskutuojama su teisininku V. Vaitiekūnu dėl Lietuvos laisvimo metodų bei problemų.

Skyrių "Skerspiūvis per samanotą bakūžę" tarp kitko autorius pasisako ir dėl dainininkų iš Lietuvos koncertų Amerikoje, išnaginėdamas šiuo klausimu įvairias nuomones, kurios atmuša, atspindi "tikrąjį mūsų buities ir mūsų dvasios skerspiūvio paveikslą." (388 p.).

Paskutinis knygos "Dialogas su lietuviais" skyrius turi šią antraštę: "Kova dėl laisvės: kas tai būtų?" Nemintim jau įdomių šiuo klausimu Railos minčių, ne pro šalį šioje vietoje pacituoti vengrų poetės Gizi de Zsemley Blore eilėraščio paskutinį posmą: "Egzistai — palūžusios širdies žmonės. Ne herojai. Herojai namie pasilieka — ir miršta." (417 p.). Tą pačią mintį "Santarvės" žurnale kadaise yra išreiškęs ir prof. M. Biržiška. O pats Raila dar priduria: "Herojai

ne tik tie, kurie garbingai žuvo, bet ir tie, kurie, tėvynės neišdavę, išsilauko gyvi ir tvirti savo žemėje." (423 p.).

Šioje B. R. knygoje yra daug gražių ir kartais net gaudžių vietų, kurių negalima skaityti be širdies suvirpėjimo. Štai, kad ir ši citata, kurioje autorius kalba Lietuvoje esančio lietuvio lūpomis: "Mes turim poną, tiesiai ant nugaros, savo namuose. Kiek pajėgdami ir išmanydami stengiamės, kad lietuvių tauta išliktų ir jos gyvenimas gerėtų. Ginam savo kalbą, kultūrą, papročius, norim patvarkyti socialistinę santvarką, tvarkyti geriau ir protingiau negu rusai. Tačiau negalim jų pašalinti, jų išvengti, su jais nesiskaityti. Supraskit mus ir padėkit, jei ne kitaip, tai bent vieninteliu tikslu, kad lietuvių tauta išliktų... Mūsų negirkite, neužstokit, kritikuokit. Taip ir pagrįsta kritika nebaisi, ir ji gal kiek sustabdys rusų užmojus. Tik neždudyt mūsų kvailais komplimentais, nekalbėkit nesąmonių, tuščių paistalų, iš kurių juokiasi rusai ir mes patys, jai kartais sužinom, patirdami jūsų naivumą ir baimių tikros mūsų padėties nesupratimą." (162 p.).

Apskritai, Bronio Railos knyga "Dialogas su lietuviais" pasižymi minties originalumu, argumentų įvairumu, svarumu bei taiklumu. Stilius lengvas, spalvingas, sukurtas lakios vaizduoties, vietomis sužibęs ironijos, humoro ir sarkazmo kibirkštimis. O tai kaip tik ir yra labai tai, reikalinga publicisto, ir apskritai, rašytojo broūžas, kuris sudomina ir pagauna skaitytoją. Savo dėstomas mintis dažnai jis parodoma šmaikščiais posakiais, taikliais epitetais ir net metaforomis, kaip matyti kad ir iš šitokio išsireiškimo: "Komunistiniam rašytojui plunksna — tai šautuvas, rašomoji mašinėlė — kulkosvaidis, knyga — tai bomba prieš antitarybinius elementus, prieš nacionalistinius banditus" (25 p.). Kalba taisyklinga, išdailinta ir aiški. Ne be reikalo Bronys Raila yra studijavęs Prancūzijoje. Kaip žinoma, prancūzai pasižymi savo raštuose minties ir stiliaus aiškumu. Be abejo, tai turėjo įtakos ir mūsų publicistui, kurio stiliaus galėtų pavydėti net ir geri beletristai rašytojai.

Parašydamas šią knygą, autorius atliko didelį ir naudingą darbą, iš kurio ateities istorikai semsis medžiagos, analizuodami liūdniausią lietuvių tautos laikotarpį. "Dialogą su lietuviais" bus įdomu skaityti visiems: ir tiems, kurie patys išgyveno šiuurpius netolimes praities įvykius, ir jų dabar jau suaugusiems vaikams, kurie iš šios knygos susidarys kritišką nuomonę apie lietuvių tautą ištikusią tragediją.

J. Tininis

Bronys Raila, Dialogas su lietuviais. Akimirklų kronikos 2. Ilustravo dail. K. Jezerskas. Liet. Enciklopedijos Leidykla. Boston, Mass. 1970. Kaina \$7.

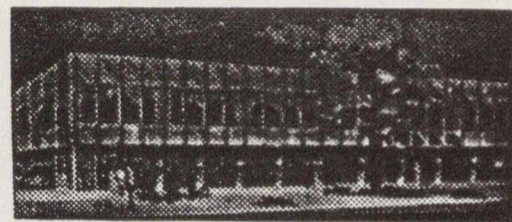
**DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90
DIENŲ UŽ VISAS TAUPYMO
SĄKAITAS**

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŪSKITE ČEKĮ DABAR.

6% UŽ TERMINUOTUS HOUSING CD INDELIUS

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI \$20,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada, Europa, Germany, Austria, It cura Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, Strengthening Hair, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed.

Listed in Druggist Red-Blue Book. JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply \$6.00. Money Order, P. P., Send today —

JIB LABORATORIES

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill.
60650

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President

2555 W. 47th St., Chicago 32, Ill.

KALBININKO JONO KAZLAUSKO DARBAI

V. Prižgintas

Prof. dr. Jonas Kazlauskas 1954 m. baigė Vilniaus universitetą ir buvo paliktas prie lietuvių kalbos katedros ruoštis profesūrai. Nuo 1957 m. dėstytojas, vėliau jau lietuvių kalbos katedros profesorius. 1958 m. apgynė disertaciją daktaro laipsniui gauti. Nuo 1962 m. docentas. 1962 — 67 m. istorijos ir filologijos fakulteto prodekanas.

Kalbininkas J. Kazlauskas buvo labai darbštus ir apdovanotas dideliais gabumais. Pats daug rašė, ir taip pat mokė studentus ir reikalavo rašyti. Mėgdavo dalyvauti mokslinėse konferencijose ir visuomet skaitydavo rūpestingai paruoštus pranešimus. Nors išgyveno tik 40 metų, tačiau paliko per 50 parašytų darbų kalbos ir kalbotyros klausimais. Jo nelemtoji mirtis padarė nepaprastai didžiulį nuostolį Lietuvai ir lietuvių kalbos mokslui.

Kiek sąlygos leido, pabandėme padaryti kalbininko Jono Kazlauskos rašto darbų suvestinę. Žinoma, ji nėra pilna. Bet ir tokia ji kiekvienam parodys, koks jis buvo didelis savo srities baltų kalbų (baltologijos) žinovas. Savo darbais kalbininkas Jonas atsistojė greta kitų didelių kalbininkų.

J. Kazlauskos rašto darbai

(Studijos, straipsniai, recenzijos...)

1. Gimnastikos terminologija ir jos reikšmė. Sportas, 9, 1953.
2. Leidiniai apie J. Jablonskį ir K. Būgą. (Recenzuojama: J. Būtėno ir J. Kruopo "Kazimieras Būga" ir J. Palonio "Ižymus lietuvių kalbininkas Jonas Jablonskis"). Tiesa, 1956.3.21.
3. Lietuvių kalbos daiktavardžių priebalsio linksniavimo tipo nykimas. Knygoje: "Kai kurie lietuvių kalbos gramatikos klausimai", straipsnių rinkinys, 1957.
4. Kelios pastabos dėl vietininkų. Recenzija A. Laigonaitės knygos: "Vietininkų reikšmė ir vartoseną dabartinėje lietuvių kalboje." Literatūra ir menas, 1957.7.15.
5. Bendradarbis "Lietuvių kalbos ir literatūros specialybės kalbinių disciplinų programos", 1957.
6. Ką reiškia Nemuno vardas. Švyturys, nr. 13, 1958.
7. i-linksniavimo daiktavardžių perėjimas į io-linksniavimą. Kalbotyra, 1958.
8. Lietuvių kalbos i-kamieno daiktavardžio vienaskaitos įnagininko ir vietininko formų kilmės klausimu. Kalbotyra 1, 1958.
9. Nekraipykime kalbos faktų. (D. Šniuko knygelės "Ežero vilnims po Rytų Lietuvą" recenzija). Literatūra ir menas, 1958.10.18.
10. Lietuvių kalbos daiktavardžių linksniavimo sistemos paprastėjimas, — 265 lapų disertacija daktaro laipsniui. Trijų dalių: a) priebalsio linksniavimo tipo nykimas, b) i-linksniavimo silpnėjimas

ir c) (i)o - linksniavimo nykimas.

Kalbininkas V. Mažiulis, oficialus oponentas, pažymėjo, kad "disertacija, kaip didelį lietuvių kalbos mokslo laimėjimą, būtinai reikėtų išleisti atskira knyga". Tačiau ta disertacija iki šiolei dar nebuvo išleista.

11. Daiktavardžių (i)o - linksniavimo nykimas. Lietuvių kalbotyros klausimai, 2, 1959.

12. Labai reikalingas darbas. Kalbininko Kazimiero Būgos raštų recenzija. Pergalė, 6, 1959.

13. Spec. redaktorius A. Laigonaitės knygos: "Literatūrinės lietuvių kalbos kirčiavimas", 1959 ir 1970.

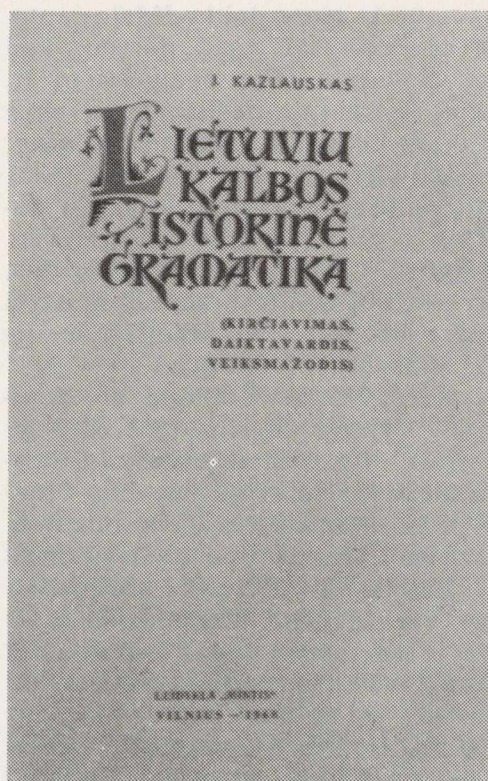
Prof. J. Kazlauskas

14. Iš tariamosios nuosakos formų istorijos. Pranešimas, padarytas 1960 m. gruodžio 2-3 d. Vilniuje dialektologų pasitarime.

15. Redakcinės kolegijos narys knygos: "Dabartinė lietuvių kalba", straipsnių rinkinys. 1961.

16. Iš priebalsio linksniavimo istorijos. Daugiskaitos ir vienaskaitos kilmininkas, daugiskaitos vardininkas. Kalbotyra, 3, 1961.

17. Šakninių vardažodžių nyki-

mas. Kalbotyra, 3, 1961.

18. Iš optatyvo istorijos. Lietuvių kalbotyros klausimai, 4, 1961.

19. Dėl baltų kalbų veiksmažodžių ir kai kurių asmens galūnių kilmės. Pranešimas, skaitytas 1961 m. spalio 25-27 d. d. Vilniaus universiteto profesorių ir dėstytojų mokslinėje konferencijoje.

20. Dėl kai kurių balsių raidos lietuvių kalbos tarmėse. Pranešimas, skaitytas dialektologiniame ir toponiminiame pasitarime, įvykusiame Vilniaus universitete 1961 m. spalio 19-21 dienomis.

21. Dėl optatyvo 3a. formos su -tui. Kalbotyra, 4, 1962.

22. Dėl formos gero' (mot. g. vns. vard.), Kalbotyra, 4, 1962.

23. Bendradarbis: Lietuvių kalbos disciplinų programos, 1962.

24. Rinkiniams raštams išėjus. Kalbininko Kazimiero Būgos rinkinių trijų tomų raštų recenzija. Pergalė, 1, 1963.

25. Archaiškos priebalsio kamieno linksnių formos. Kalbotyra, 6, 1963.

26. Dėl lietuvių kalbos vardažodžio kirčiavimo sistemos raidos. Kalbotyra, 7, 1963.

27. Kelios pastabos dėl straipsnio "Žemaičių tarmių vokalizmo susiformavimas". (Šio straipsnio bendradarbis kalbininkas Z. Zinkevičius). Kalbotyra, 10, 1964.

28. Dėl diachroninio lietuvių kalbos kirčio tyrinėjimo. Pranešimas, skaitytas 1964 m. lapkričio 26-28 dienomis baltų kalbų istorijos klausimams skirtoje konferencijoje, įvykusioje Vilniaus universitete.

29. Baltų kalbų istorijai tyrinėti žurnalo "Baltistica" steigėjas ir nuolatinis ats. redaktorius. Išėjo penki tomai, kiekvienas tomas iš dviejų sąsiuvinų. Viso 10 sąsiuvinų.

30. Baltų kalbų priešdėlių veiksmažodžių vediniai ir jų reikšmė ir veiksmažodžio kirčio konstrukcijai (rusų kalba), Baltistica, I (1), 1965.

31. Apie lietuvių kalbos sangražinės morfemos vieta ir jos kirtį (rusų k.), Baltistica I (2), 1965.

32. Lietuvių literatūrinės kalbos fonemų diferencinių elementų sistema, Kalbotyra, 14, 1966.

33. Lietuvių kalbos imperatyvo morfemos -k(i) kilmė. Baltistica, II(1), 1966.

34. Fonologinė kirčio raidos baltų kalbos interpretacija. Baltistica, II(2) ir III(1), 1967.

35. Dėl kuršių vardo etimologijos. Baltistica, IV(1), 1968.

36. Dėl baltų ei ir o raidos lietuvių žemaičių tarmėse. Baltistica, V(1), 1969.

37. Lietuvių kalbos istorinė gramatika. (Kirčiavimas, daiktavardis, veiksmažodis). Atskira knyga, 415 psl. Vilnius, 1968.

38. Mūsų skyrybos bėdos. (Šis straipsnis parašytas su bendradarbiais A. Girdeiniu ir J. Kabelka). Literatūra ir menas, 1969.I.18.

39. Recenzijos knygų, išleistų užsienyje, liečiančių baltų k. kalbotyrą. Įvairiuose "Baltisticos" nr.

40. Kalbiniai straipsniai Maskvos ir Poznanės kalbotyros žurnaluose. (Jų tuo tarpu nepavyko surinkti).

41. 1971 m. birželio 16 ir 17 dienomis Vilniuje baltistikos konferencijoje prof. dr. Jonas Kazlauskas savo pranešime nagrinėjo baltų kalbų pakitinių santykių chronologijos nustatymo galimybes ir ribas. Priėjo išvadai, kad tarminiai skirtumai yra senesni, negu iki šiol manyta, o vėliau veikusi niveliacija.

Ši konferencija, kurioje taip entuziastiškai dalyvavo kalbininkas Jonas Kazlauskas, buvo jo paskutinė.

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

Stasys Žilys, **Gyvoji Liturgija**. "Krikščionis Gyvenime" knygų serija, Nr. 7. Su bažnytine aprobatą. Kalbą tikrino V. Kulbokas. Įrašus (skyrių vardus ir pirmąsias aidas) piešė dail. T. Valius. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuvė. 1970 m. 184 psl. Kaina \$5.00 (įrišta).

A. Gustaitis, **Kunigaikščio M. K. Radvilo (Našlaitėlio) 1613 metų žemėlapis amžių perspektyvoje**. 22 psl. Gausiai iliustruota. Atspaudas iš "Kario".

Lietuvių Jaunimo Informacijos Centro Biuletenis, Nr. 1, 1970 m. lapkr. 8 puslapiai, rašyta mašinėle, spausta ofsetu.

Adr. Lithuanian Youth Info. Center, P.O.Box 8992, Boston, Mass. 02114. Redaktorius: Gintaras Karosas ir Algis Makaitis.

Chiesa in Lituania. Situazione attuale. Due esposti dei sacerdoti della Lituania al Governo dell'U.R.S.S. ed altri documenti. A cura dell'Unione Sacerdoti Lituani in Italia. Piazza Asti, 25, 00182 Roma.

Juozas Tininis, **Dailininko žmona**. Romanas. Aplankas Giedrės Vaitienės. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Spausdino "Draugo" spaustuvė. 1970. Kaina \$5.

Kazys Bradūnas, **Donelaičio kapas**. Eilėraščiai. Išleido M. Morkūnas, 1970. 94 p. didelio formato; Viršelis ir meninis apipavidalinimas V. Virkau. Kaina \$5.

"...skamba ir aidai daina..." Krivulės išleista liaudies ir indiv. komp. dainų plokštelė, užrašyta Vilniuje, išleista Montrealyje.

Aplanko antroje pusėje anglų kalba apie lietuvių liaudies dainas; be to, keletas svetimtaučių pasisakymų. Kaina \$5.

Krivulė, 5260 10th Ave., Montreal 405, Canada, Que.

S. Rūkienė, pernai metų spalio mėn. iš Hartfordo persikėlė į Hot Springs (Arkansas); ta proga vietos lietuviai iškėlė jai išleistuves. Išleistuvėse dalyvavo ir pasakė kalbas — LB Conn. apyg. pirm. V. Bražėnas, LB Hartfordo apyl. atstovė Z. Dapkienė, Waterburio atst. D. Venslauskaitė, Hartfordo radijo val. ved. A. Dragunecičius LB New Britaino atst. J. Petuška. Tarė žodį ir pati S. Rūkienė, autorė "Vergijos kryžkeliuose" ir "Grįžimas į laisvę".
Foto A. Jaras

Stefanija Rūkienė, Siberian exile and author of memoirs leaves Hartford, Conn. to resettle in Hot Springs, Arkansas. A farewell ceremony.

— Stefanija Rūkienė, po ilgus Sibiro tremties odisejos, prieš keletą metų atvykusi į JAV-bes, yra parašiusi dvi knygas, išleistas "Vilties", pavadintas Sibiro tremties užrašais: 1968 m. — Vergijos griuvėsiuose (444 psl.) ir 1970 m. — Grįžimas į laisvę (500 psl.). Antroje knygoje Rūkienė, baigusi Sibiro užrašus (iki 330 psl.), toliau iki galo aprašo okupuotos Lietuvos gyvenimą ir formalumus atvykti į Ameriką.

S. Rūkienės "užrašai" — kančios, kraujo, skausmų, bado ir mirties dokumentas, kaltinantis komunistus ne tik už Lietuvos okupaciją, bet ir tūkstančius nekaltų lietuvių persekiojimą, naikinimą, Sibiro tremties egzekuciją, kur nežmoniškose sąlygose tik labai retas kuris išliko gyvas, o dar retesnis galėjo grįžti į savo gimtinę ar turėjo laimės pasiekti laisvąjį pasaulį.

S. Rūkienė, buvusi mokytoja, vaizdžiai ir su rašytojos talentu ap-

rašo savo ir daugelio kitų Sibiro vergų kryžiaus kelius. Būtų labai gerai, kad knygą paskaitytų okupuotos Lietuvos kvilingai, baimingai laikydami savo "sostuose", ir nieko neužsimindami Kremliaus valdovams apie lietuvių tautos naikinimą. Gal ir jiems sudrebėtų širdis, pamačius, kokia kaina jie "valdo" Lietuvą ir kuria jai socialistinę laimę ir gerovę.

S. Rūkienės knyga yra tūkstančių žinomų ir nežinomų tremtinių šauksmas mums, laisvėj gyvenantiems, kad nepasimestume laisvės pertekliu.

(Apie Rūkienę daugiau esame rašę LD 1969 m. rugsėjo nr. Red.)

POEZIJA ir PROZA

skaito
autorai

Literatūros plokštelė

KETURI AUTORIAI

Poezijos, satyros - humoro ir prozos kūrinius skaito keturi mūsų rašytojai

PULGIS ANDRIUŠIS, BERNARDAS BRAZDŽIONIS,

ANTANAS GUSTAITIS ir STASYS SANTVARAS

Plokštelė ilgo grojimo, H. F.

Kaina \$5.00

Galima gauti leidykloje ir pas knygų platintojus. Iš anksto galima užsakyti dabar — kaip Kalėdų dovaną. — mes ją pasiūšime nurodytu adresu.

"Lietuvių Dienos", 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029

DARBININKAS

išeina du kart savaitėje. Prenumerata metams \$8.00. Neujiems skaitytojams pirmasis metasis tik \$5.00. DARBININKO administracijoje veikia Spaudos Kioskas. Čia gaunami naujaisi lietuviškų knygų leidiniai, maldaknygės, lietuviški kryželiai, gintaro ir odos lietuviški išdirbiniai bei lietuviškos plokštelės.

Visais reikalais kreiptis

DARBININKO ADMINISTRACIJA

910 Willoughby Avenue • Brooklyn, N. Y 11221 • Tel. GL 2-2923

Bruno kepykloje kepa

lietuvišką duoną

"Kas tik valgo Bruno duoną,
Visad žydi kaip aguoną."

BRUNO KEPYKLA

Savininkas Bruno Macianskis

3339 So. Litanica Ave., Chicago, Ill. 60608

Tel. CL 4-6376

AR TURITE ŠIUOS

"LIETUVIŲ DIENŲ" POEZIJOS
LEIDINIUS?

Gražina Tulauskaitė

Vakarė banga

Lyrika

Aksominiais viršeliais

128 psl., kaina \$2.00

Nerima Narutė

RELIKVIJOS

Lyriniai natiurmortai
Viršelio aplanką piešė P. Jurkus

Kaina \$2.00

Alfonsas Gricius

PAŽADINTI SFINKSAI

Poezija

Kaina \$1.50

Clem's Polskie Deli

★ Specializing in home made fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Krakaus Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW

Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN

a variety of Polish pastries and other home made delicacies.

IT'S CLEM'S

3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

BEACON MOTOR HOTEL

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

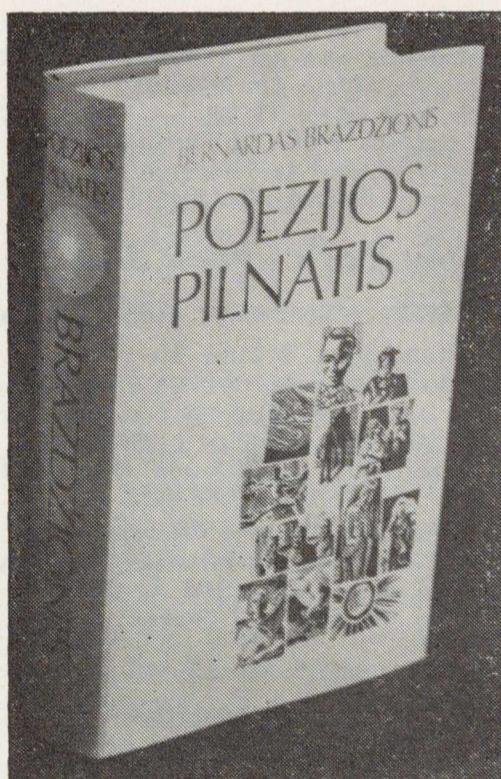
Arti prie

Beach, Westwood, Beverly Hills
& Hollywood

3020 Wilshire Blvd. Santa Monica,
California

EXbruck 4-9144

Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

Kaina \$10

Užsisakyti:

Brazdžionio Rinktinėi Leisti Komitetas

4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.
90029

arba "Lietuvių Dienos"

4364 Sunset Boulevard

Hollywood, California 90029

ADMINISTRACIJA RAŠO LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

Garbės prenumeratos mokestį \$12 naujiems metams atsiuntė:

J. Babrys, Washington, D.C., C. Bajorūnas, Southfield, Mich., V. Beleckas, Brooklyn, N.Y., J. S. Kriaučiūnas, MD, Toledo, OH, K. Lambertas, Pottstown, Pa., A. Martus, MD, Cleveland, OH, Rev. P. Sabulis, Ansonia, Conn., Kun. I. Urbonas Gary, Indiana.

ŽURNALUI PAREMTI AUKOJO:

(Toliau iš praėjusio nr.)

Po \$2.00 — M. Andrikis, L. Ašoklis, M. Aukštaitė, A. Azelis, MD, Rev. A. Babonas, A. Backer, S. Baniulis, J. Bičiūnas, P. Bielskus, J. Černius, J. Dagys, A. Daučanskas, K. Degutis, B. Dirmantas, A. Gaška, A. R. Igaunis, S. Jankauskas, P. Karosas, K. S. Karpus, J. Katilius, A. Kindurys, J. S. Kriaučiūnas, MD, J. Krištolaitis, J. Litvinas, Rev. Pr. Morkūnas, K. Motušis, J. Naujokaitis, J. Petronis, P. Pilka, M. Reklaitis, E. Ribokienė, P. Sejonas, J. Šepetys, K. Šeštokas, V. Sinkevičius, P. Šlitteris, J. Šiuigžda, A. Stapulionis, J. Taoras, J. Tautkus, E. Valiūnienė.

Po \$1.00 — A. Kulpavičius, T. B. Sziklay.

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

- Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm. ja. So. Boston, Mass. — S. Minkus
- Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis, 'Draugas', 'Marginiai', 'Terra' Gifts International.
- Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rocūnas.
- Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa", St. Anthony's Parish Library.
- Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.
- Kenosha, Wis. — B. Juška.
- Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
- Putnam, Conn. — Immaculata Conception Convent.
- Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
- Waterbury, Conn. — "Spauda".
- Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

- Kew, Surrey — "Dainora".
- Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

- Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
- W. Brunswick — A. Vingis.
- St. Kilda — N. Butkūnas.
- Sydney — Kun. P. Butkus.

Italijoje

- Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

- Toronto, Ont. — V. Aušrosas, A. Kuolas, P. Misevičius.
- Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish Library)
- Sudbury, Ont. — Kun. A. Sabas.

Venecueloje

- Caracas — Kun. A. Perkumas.

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniai 12—12:45 val. p. p.
Liet. Radijo valandėlės klubo pirm. **Stasė Pautienienė**, sekr. **A. Skirius**, išd. **J. Motiejūnas**. Programos ved. **S. Pautienienė**, 841 Stanford St., Santa Monica, Ca. 90403
Telef.: 828-3779

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniai 10 — 11 val. ryto per FM radijo stotį WFMM 93.1 mgcl. Programos vedėjai: **Albertas Juškus**, 4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Telef.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave., Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniai 11 — 12 val. priešpiet. AM 1430 klc., FM 107.9 megaciklų
WHIL Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas, 173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m., vedama **Stepono ir Valentino Minkų** girdima sekmadieniai 1 val. — 1 val. 30 m. Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdūtės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio 10 val. — 11 val. priešpiet.
Šeštadienį ir sekmadienį 8:00 — 9:30.
"Vakaruškos" pirmad. vak. 7:00 — 8:00.
Visos programos iš
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M. 7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia liet. radijo programa Amerikoje. Įsteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro (išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas **Petras Petrutis**.
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE INSURANCE
Jei reikia apdrausti namus, automobilių, gyvybę ir pn. prkrtl ar parduoti nuosavybę, Telefonuokite NO 4-2919 arba apsilankykite įstaigoje
4366 Sunset Blvd., Los Angeles, California 90029.

LITHUANIAN RADIO FORUM

Bi-Lingual Civic program in English and Lithuanian
Produced by **Anthony J. RUDIS**
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question Saturday 8 p. m. to 9 p. m.
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Prorama TĖVYNĖS GARSAI
Girdima penktadieniai 8—9 val. vakaro per WXEN-FM stotį 106,5 mc..
Vedėjas **Juožas Stempužis**.
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.: 382-9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIJO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Vedėjas — **Ralph Valatka**
Telefonas: 537-5550.
17696 Warwick, Detroit, Mich. 48219
Arba Briedis, Realty Tel. 883-5244.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc. Sekmadieniai 8 val. — 9 val. ryto.
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. — inž. **Vacys Urbonas**.
17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240
Telefonas: KE 7-9642.
Programos redaktorai ir pranešėjai: **Jonas Kriščiūnas** — 846-4245; **Kazys Gogelis** — 535-6683; **Rožė Ražauskienė** — 278-1353; **Stasys Garliauskas**—TA 6-1385; **Antanas Janušis** — VE 5-8317.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė WBMI - FM 95.7 mc.
Kiekv. sekmadienį 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius**.
273 Victoria Rr., Hartford, Conn.
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 5 — 6 v. p. p. iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc. ir 97.9 meg. FM.
Direktorius **Jokubas J. Stukas**,
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda angļų k. per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM pirmad vak. 8:05 — 9:00 — 89.5 mg.
Vedėjas **J. J. Stukas**.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kievią sekmadienį nuo 9 iki 10 val. ryto iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: **Romas Kezys**, 62-15 69 place, Middle Village, N.Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

— Visiems mūsų prenumeratoriams primename, kad jau pats laikas siųsti prenumeratos mokestį už 1971 metus.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl. Šeštadieniai nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniai 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15216

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė
Sekmadieniai 6 val. popiet. per WCMF-FM, 96,5 mc.
Išlaiko Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: **Pr. Puidokas**, pirm., 580 Wilkins St., (14621); **A. Cieminis**, vicep.; **R. Kiršteinas**, sek. 229 Nester St. (14621); **V. Žmuidzinis**, išd., **L. Laukaitienė**, narė.
Programų vedėjai: **O. Adomaitienė**, **A. Cieminis**, **V. ir N. Draugėliai**, **A. Dziakonas**, **St. Ilgūnas**, **R. Kiršteinas**, **Br. Krokys**, **V. ir B. Litvinai**, **J. Šipaila**, **D. Štirilienė**, **V. Žmuidzinis**.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00.
Programos vedėjas ir direktorius **John D. Adams (Adomaitis)**.
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708.
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v. CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius**.
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas **Jonas R. Simanavičius**.
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont.
Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laikui, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius**.
Circonvallazione Nomentana 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje. Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laikui ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laikui. Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas**.
Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio CITTA DEL VATICANO.

Supreme Committee of Liberation of Lithuania in session, Dec. 5, 1970, in Chicago, Illinois.

Delegates and guests.

First row (from right): L. Šimutis (former president of ALT), Dr. J. Daužvardis (Gen. Consul of Lithuania), H E Bishop V Brizgys, Dr. J. Prunskis (Editor of "Draugas", Lithuanian daily), Dr. J. Puzinas; Second row: J. Bertašius, J. Audėnas, E. Bartkus (former president of ALT), T Blinstrubas.

Vliko (Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto) suvažiavimo 1970 m gruodžio 5 d. Chicagoje dalyviai posėdžiauja.

Foto V. Noreika

February 16th symbolizes

Our Struggle for the Freedom of Lithuania

A synopsis of A. J. Kasulaitis, address to the Lithuanian Community of Los Angeles on the occasion of the 53rd anniversary of the Proclamation of Independence of Lithuania. The meeting was held Feb. 14, 1971 under the auspices of the Los Angeles Chapter of the American Lithuanian Council.

February 16th to all Lithuanian will always symbolize not only national but also personal freedom and liberty. For many years it was a day of immense joy, pride and celebration. In the past years, as well as presently, this Lithuanian national holiday symbolizes tenacity, unconquerable will and complete dedication to the struggle for freedom and liberty which is at present denied to Lithuania, and her citizens and nationals.

As we gather every year on this day to pay homage to those who sacrificed their very lives for independence, and to rededicate our own efforts for the same unending cause, we are well aware that each year this holiday as well as our expectations are influenced by different circumstances.

This year our minds, hearts and eyes are concentrated on three facts, which in one way or another touch every Lithuanian. We contemplate the fate of father and son who risked their very lives to escape from the agony and de-

privation of the Soviet occupation. We contemplate the tragic plight of a young Lithuanian sailor who sought freedom and liberty so close to the Statue of Liberty, and was turned back to slavery. However not before he was brutally beaten and savagely tortured on the deck of a ship flying the Stars and Stripes...

We contemplate the passing of an old man — Monsignor Mykolas Krupavičius, one of the greatest Lithuanians. A true giant of word and action. A man of immense achievements: statesman, politician, scholar, priest, author of Lithuanian Land Reform.

These are but three facts among many of the past several months. Each is important unto itself. All of them illustrate the immense tragedy of Lithuania and its people.

The facts are also a rather forceful reminder of certain realities which we are apt to discount. We must always remember that in the struggle for independence the ultimate responsibility is ours and ours alone. We cannot expect aid from anywhere if we do not help ourselves.

In the final analysis a national struggle is also a very personal responsibility. We must stand up and be counted. We must not only endure but prevail. We must succeed. To this very day uncountable thousands of our fellow Lithuanians are dying for freedom. Let's make sure that their sacrifice was not in vain.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

FEBRUARY

1971 very lives to escape from the agony and de-

RELIGION AND CHURCH UNDER DURESS IN OCCUPIED LITHUANIA

During the period of this survey (1965 - 1968 — LD Ed.), no administrative restrictions were imposed upon the Church. But the old ones were also not made lighter. So there still remain prohibitions under penalty for catechization of children; **numerus clausus** for candidates to the only remaining priest seminary; exorbitant taxes are imposed for use of worship houses; contacts with the Vatican can proceed only via Moscow; interference is constant in religious rites and in church activities, as well as in private life of priests and believers. ("Valstiečių Laikraštis, Jan. 7, Feb. 4, March 2., 4, June 24, November 4, 1966.)

Justas Rugienis is the Commissioner of the Council for Religious Affairs of the USSR Council of Ministers for occupied Lithuania. He is a factual chief manager of all religious communities in occupied Lithuania. Without his consent, bishops cannot appoint or dismiss pastors or their assistants, nor transfer them from one parish to another. And whenever he issues an order to do so, the bishops have to comply. He can revoke the license given to a pastor or priest to exercise his pastoral duties. ("Tiesa", March 29, 1969.)

The Soviet press has published authoritative guidelines concerning religious communities and their relations with ministers and priests, as well as with the administration. It reads as follows:

"Churches and other worship houses, as well as cult inventory therein, lent by administrative organs to believers for their use, is the property of the state. It is not the property of the religious community, but of the state. Worship houses and other accessories, necessary for cult rites, are given by the administrative organs to the believers who compose the religious community, and not to the clergy or religious centers.

"A religious community receives such inventory on a contract basis from executive committee of district (or city) DZDT (Soviet of Deputies of the Working People) for use without remuneration. The contract must be signed by not less than 20 members of age of the religious community. They pledge: a) to protect and take care of cult buildings and other property; b) to pay expenses connected with administration and exploitation of said property; c) in case of damage or loss of property, to pay damages to the State; d) to use the cult building and other property for religious purposes only.

"All property acquired by organs

of religious communities must be accounted for to government agencies and is not considered to be church property and use it according to the terms of the contract.

"The religious community must keep a detailed record of the cult inventory. All objects of religious cult that are newly purchased, donated, or transferred from other churches, must also be recorded. Only private items, borrowed from private persons, are not entered in the inventory books. A religious community must at any time, except when religious rites are performed, admit persons authorized by the executive committee of district or city DZDT (the Soviet of Deputies of the Working People) to periodically check or audit the inventory. This, of course, does not interfere with the freedom of religion, of rites, of performance of religious cult. Worship houses of historical or artistic value, registered as such, are lent out according to the same order and rules as other worship houses. However, in such cases regulations set up by administrative organs for registration and preservation of art monuments must be adhered to.

"The other believers (of the community) have the right to join the contract of taking the cult premises or other property. After having joined and signed the contract, they acquire the same rights of participating in the administration of said property as persons who first signed the contract.

"Each person who signed the contract has the right to revoke his signature. An appropriate statement is submitted to that effect. However, this does not free him from the responsibility for the state and protection of the property during the period from the signing of contract till the day when the statement is submitted.

"For administration of affairs of a religious community for exercise of functions connected with the use of cult inventory and funds, the religious community at the meeting of its believers elects by open voting from among its members its executive board of three members. To audit the cult inventory and funds donated by believers on a voluntary basis, the community may elect an auditing committee.

"The clergy and religious centers have no right to discharge this or that member of the executive board or the auditing committee. They also have no right to issue some mandatory orders to the executive board, the auditing committee or

believers of the religious commu-

nity. Functions of the clergy are limited to performance of religious rites. The believers hire or elect a clergyman exactly in the same manner, as they would elect a watchman, an organist or other servant of the church. Only the executive committee of the local government organs has the right to dismiss any person from executive board of the religious community or from its auditing committee.

"The clergy and religious centers have no right to administer the property and funds which are at the disposal of the religious communities. This is a requirement of Soviet law. However, frequently in practice, especially in Catholic churches, the priest is full holder of the religious community. He alone takes care of the community's cult articles, funds, he heads other affairs. Rectors do their best to gather into their hands the reins of leadership of their parishes, to use it for their selfish purposes. This is a gross violation of the rights of believers and Soviet laws.

"Priests have no right to receive money from the believers except for religious services: baptism, marriage, funeral, etc. Money received by the priest for religious service is his own personal income, which has nothing in common with the revenues of the religious communities. Priests, as all other citizens, have to pay income taxes. Revenues of religious communities are not subject to taxation." ("Valstiečių Laikraštis, Feb. 6, 1969.)

The above guidelines make it quite clear that although in the Soviet Union, as well as in occupied Lithuania, the Constitution provides for the separation of Church and State, the Church is actually totally subjugated by the State.

Article 143 of the Criminal Code of occupied Lithuania was amended by a paragraph which stipulates a penalty of up to three years of prison for the following "crimes":

a) Unauthorized collections "for the needs of religious organizations and of servants of cult";

b) Manufacturing and distribution of letters or leaflets "urging disobedience to laws on cults";

a) Catechization of underage young people;

d) Processions violating the public order;

e) "Inciting of religious feelings by deceitful activities." ("Tiesa", July 17, 1966.)

(From: "A Survey of Developments in Captive Lithuania", by V. Vaitiekūnas. Published by the Committee for a Free Lithuania.)

VYTAUTAS SIMOKAITIS

and his wife Gražina attempted to divert a plane flight to Lithuania's Baltic resort Palanga across the sea to Sweden. He unarmed, she pregnant, they had no political aims — just desired to gain freedom, as they admitted after their would-be defection.

The Soviet court case of Simokaičiai took place in Vilnius and was followed with concern the world over. Simokaitis' sentence was death, his wife's — three years imprisonment, banished to Siberia. He refused to appeal for clemency. "We had risked our lives for liberty and fifteen years of Siberian concentration camp is no alternative."

The appeal was presented, however, and looked into by the Supreme Court in Vilnius, to which a panel of judges had arrived from Moscow. Proceedings were influenced, undoubtedly, as was the decision of commutation to 15 yrs. of imprisonment — by pleas on behalf of Vytautas coming from his countrymen abroad or in exile and from their organizations and especially by those from the world's eminent personalities.

VLIK, the Supreme Committee of Liberation of Lithuania was first to act from New York, already on January 19th it informed President Nixon, Pope Paul VI, Prince Sadruddin Aga Khan, the High Commissioner for Refugees in Geneva, Prime Minister Edward Heath, George Pompidou, President of France, Olaf Palme, Sweden's Prime Minister — of the death sentence and asked for intervention on behalf of Simokaičiai.

Cables to these and other dignitaries, even to individual cardinals at the Vatican, followed from many private Lithuanians and their organizations, too, such as Committee for a Free Lithuania, ALT, Assembly of Captive European Nations (ACEN), BATUN and others.

On January 23rd a massive demonstration was held in New York City, followed by others elsewhere. Mayor Lindsey had issued a statement two days earlier on his concern about the shuddering sentence for Simokaičiai.

The International Rescue Committee, Inc., N. Y., had protested the legalities of the court procedure (such as ignoring the rights of individuals of all nationalities to leave their countries at will which rights are confirmed in the Declaration of Human Rights and are accepted by the members of United Nations).

Of greatest aid and influence to the fate of the Simokaitis' family was the prompt, deep concern shown for their cause by the great press and the American and free world TV and radio from the very outset, January 14th. The defection attempt, then the initial sentence were reported instantly, and coverage did not cease until the first victory that of commuting the death sentence.

VILNIUS UNIVERSITY'S LIBRARY — 400 YEARS OLD

By A. Bernotas

Last summer Soviet Russia issued a 4 Kopek stamp, commemorating an anniversary, which is not really hers to commemorate — the founding of Vilnius University's Library 400 years ago. On the stamp there is shown a newly created Ex-Libris (by artist A. Kučas).

It depicts a woman in Lithuanian national costume holding a couple of books on her outstretched hands; behind her are the old buildings of the Vilnius university. Around the Ex-Libris, is inscribed in Lithuanian: EX-LIBRIS — Vilniaus Universitetas — Biblioteka — 1570 — 1970, while the inscriptions around the stamp are in the Russian only. The stamp is printed in light gray and black with frames in silver.

The story of the founding of Vilnius' University (and of its Library, which of course has nothing to do with either Soviet Russia or with Communism) is as follows:

In the middle of the 16th century throughout Catholic Lithuania, Protestantism, supported and cultivated by the magnate Radvilas' family, and several others, began spreading amongst the population. Protestants even made some efforts to establish in Vilnius a Lithuanian Calvinistic high school. This project, however, was not realized. Simultaneously the Lithuanian Catholic leaders took up the

idea of establishing in Vilnius a school whose teachings would, besides pursuing broader aims, rebut the Calvinistic religious teachings. This project had a good example in neighboring Protestant Prussia, where at the time, and under Polish rule, the Jesuit fathers, who had come to settle in Braunsberg in 1564, and in Pultusk in 1565, were evangelizing very successfully.

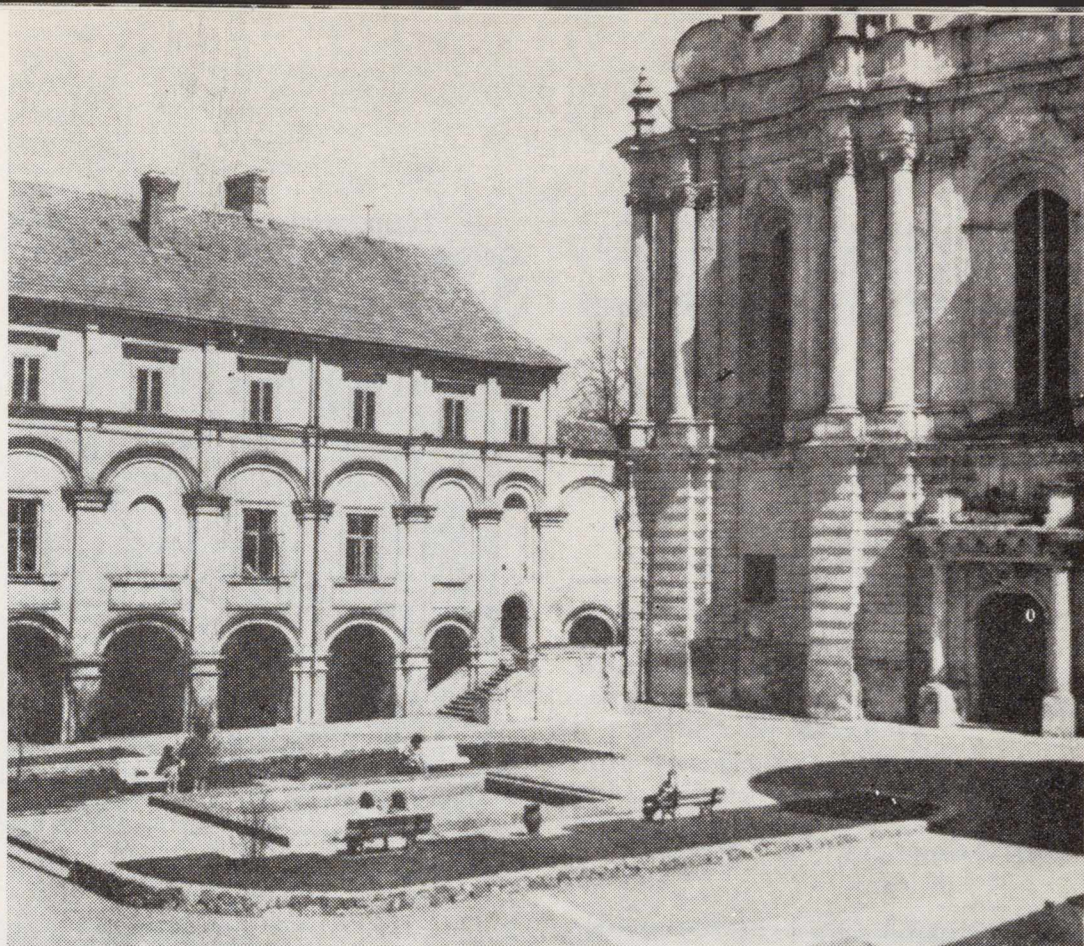
Bishop Protasevičius, who was pastor of Vilnius' diocese at that time, already in 1568 bought a suitable building, in which he was expecting to open a Catholic college. Next year, during the Sejm (Assembly, Diet) of Lublin, he, having support for his project from the said Sejm and also with the recognition of King Sigismund Augustus, dispatched an invitation to Rome. At the same fall, sent by Pope Pius IV, there arrived in Vilnius 4 Jesuits, who at once opened the two first classes of the new college.

The following year, on July 4, 1570, there arrived in Vilnius 13 more Jesuits of various nationalities, who, led by Provincial Father L. Maggio, started in that fall a full course of lecture in this college. The college itself was given the Latin name of "Academia Vilnensis, Collegium academicum Vilnense, Collegium Vilnense Societatis Iesu", and the official opening date of the academy was set for July 17, 1570. This date, of course, is also the date of the establishing of its library.

In agreement with Pope Gregory XIII and with the support of King Stephen Bathory of Lithuania-Poland, in October 30, 1579 the Academy was renamed University of Stephen Bathory. The University bloomed for nearly three centuries, turning out scores of well educated scholars, humanitarians, poets, writers and clergymen, and collecting in the library treasures of rare Lithuanian, as well as foreign, books and documents.

One of the studies of the library.
Viena iš bibliotekos skaityklų.

The Vilnius University Library as seen from the Great Quad.
Vilniaus Universiteto biblioteka.

The Vilnius University Library. Smuglevičius Hall, the old stock reading-room.

Viena iš bibliotekos salių-skaityklų Vilniaus Un-to bibliotekoje.

But, after the futile Polish-Lithuanian uprising of 1831 against the czarist Russian regime, on the orders of Czar Nicholas I, the Vilnius University was closed on May 1, 1832. Its movables and library were confiscated and transferred to various other universities in Russia proper. Some faculties still remained for a while in Vilnius, but already under different names.

After World War I, when Lithuania gained independence, already in 1918 it was decided to reopen the University of Vilnius. On March 24, 1919, in Vilnius there were opened at first the Higher Educational Courses. However, a complete re-establishment of University by Lithuania was not possible owing to the subsequent Polish occupation in that same year. Polish Marshal Joseph Pilsudski, (also of Lithuanian descent), soon reopened a Polish university there, which he named again Bathory University. This university existed until 1939, when Poland was invaded by Germany and Soviet Russia.

When Lithuania regained Vilnius in 1939, she continued to maintain the university during the next year and also throughout the Soviet Rus-

sian and German occupations. Then, when the Bolsheviks returned to Lithuania in 1944, they re-opened the Vilnius university again, only now as a soviet one. It has been given the name of Vincas Kapsukas University. Whether the Library books, once transferred to Russia, are being returned to Vilnius, is not sufficiently known.

— Lithpex XIV exhibition held by the Lithuanian Philatelic Society at the Balzekas Museum in Chicago in last October, chose to mark the 50th anniversary of the First Lithuanian Inaugural Congress (Diet—Steigiasis Seimas) and to honor Professor artist Adomas Varnas, one of its outstanding honorary members.

Prof. Adomas Varnas completed his 92th year on January 1st. He is still active in many fields, of art and dedication especially. In the realm of philately alone he has designed 110 separate postage stamps, one third of issues of Independent Lithuania.

— Lithuanian film actor **Kaz Garas** (of African Safari fame) is now appearing much on television. Alonside with "Strange Report", a weekly serial for NBC prepared in London, he is now to appear in the title role of "The Sheriff" (ABC). He was favorably acclaimed for his performances in "Interns".

Presently in California, Kaz Garas has parents residing in Oakville, Conn. Julia and Pranas Gaižutis.

— Recently the viewers of Montreal's TV Channel 10 were acquainted with a new invention of **J. Ladyga**. It is a motorcycle that can be dismantled into a small size luggage.

J. Ladyga has made many other inventions which he has already patented. Another one under construction will enable a person to walk upon the surface of water; this will be demonstrated coming spring. J. Ladyga is also a noted participant in public affairs of Lithuanians and a contributor in their press.

— **Prof. A. Šlepetytė-Janačienė**, lecturer on French literature, culture and civilization, is a frequent guest of American and Lithuanian groups and a leader at symposiums. She has recently staged for the New York University the ballet of Chaikovsky "Francesca di Rimini", and an operetta "Pal Joey" for Pace college, also in New York.

— **Jonas Brikis**, a young student at a French school in Montreal, has won top honors over his 80 classmates in a French language competition. When receiving a trophy and asked what language he speaks at home, he replied: "Lithuanian."

ANTI-OCCUPATION DEMONSTRATION IN STOCKHOLM

Exiled youth from Estonia, Latvia, Lithuania, Czechoslovakia, Hungaria and other East European countries arranged on Aug. 21 a demonstration in Stockholm in protest against the Soviet occupation of Czechoslovakia two years ago and against the occupation of the Baltic States 30 years ago.

The demonstration started with an open-air meeting initiated by **Toomas Jurisoo**, 19, chairman of the youth section of the Estonian Liberal - Democratic Union. He spoke about the destruction of the independence of the Baltic States in the summer of 1940 and about the subsequent mass deportations, arrests and so-called mobilisations which resulted in a loss of 600,000 people, or about 10 per cent of the combined population of Estonia, Latvia and Lithuania. But exiled Balts carry on the the fight for the rights of their nations, he said.

The protest demonstration marched to the Soviet Embassy to deliver a protest memorandum. Only the doors of the Embassy remained closed to the two member delegation attempting to deliver this document.

— The 50th anniversary of the **Lithuanian State Opera** was observed in Chicago starting January 31st. The ceremonies consisted of a Theatrical Exhibit, High Mass (with a number of former State Opera soloists performing), an Academy at Youth Center, a banquet.

The Theatrical Exhibit had received many photographs and documents, recordings and paintings from leading artists associated with the Lithuanian State Opera and now in emigration or abroad. **Anna Kaskas**, former Metropolitan soloist, presented pictures of her debuts in 1927. Rare exhibits were received from **Barbara Darlys**, Wash., D.C., **E. Kardalienė** in Montreal, from **A. Dambrauskaitė** in Florida, **J. Augaitytė** and others. Ballet stars are to be shown and their guest plays in London, **Monte Carlo** in the 30s. (Their leader then, the eminent ballerina **V. Nemchinova**, now conducts her studio on Broadway in New York City).

Musicians, singers, dancers contributed, too.

Besides preparations of the ceremonies, the chairman of the Academy, soloist **A. Sprindys** and a host of collaborators are seeing to it that everything possible be recorded on tapes and slides for future preservation.

— The exhibit of architects **Jonas** and **Rimas Mulokas** (father and son) till recently on display at the Balzekas Museum in Chicago, has presently been transferred to the United Bank building, 4242 No. Harlem Ave. Models of many buildings are shown as samples of Lithuanian architecture in America, including the project for a Lithuanian Mausoleum to be built.

— **Gražina Sirutis**, of Chicago where her parents reside, is successfully working in the area of applied arts and holds the post of art director of Mathison - Ress, an advertising firm of New York. The young artist's works appear in "Gentleman's Quarterly", "Esquire", "Vogue", "Town and Country."

THE SECRETARY OF STATE WASHINGTON

January 27, 1971

Dear Mr. Charge d'Affaires:

As the Lithuanian people commemorate the fifty-third anniversary of Lithuania's independence, it is my sincere pleasure to extend to you best wishes on behalf of the Government and people of the United States.

Lithuania's history is the record of a long struggle against foreign domination. In 1918, that struggle culminated in the bright flame of national independence when Lithuania took its rightful place among the nations of Europe. That flame was tragically extinguished only twenty-two years later when Lithuania was forcibly incorporated into the Soviet Union. Nevertheless, the spirit of the Lithuanian people has remained undaunted, and their hope for a restoration of national independence has never wavered. The courage and patriotic determination which have sustained this goal have been an inspiration to all who cherish freedom.

The American people understand and sympathize with the desire of the Lithuanian people to be masters of their own destiny. The nited Staes Government, by its continued non-recognition of the forcible incorporation of Lithuania, affirm its support for Lithuania's right of self-determination.

Sincere yours,

WILLIAM P. ROGERS

Mr. Joseph Kajeckas,
Charge d'Affaires of Lithuania,
2622 Sixteenth Street, N. W.,
Washington, D. C.

SIMAS KUDIRKA ALIVE AND UNPUNISHED?

American press reports that **Simas Kudirka**, the Lithuanian sailor who was refused political asylum in the United States, was allowed to be dragged away by soviets from an American navy cutter, is for the time being set up in the Lithuanian port city of **Klaipėda**.

"Living in a new apartment... facing no threat of prosecution, though this was felt to be only temporary... (Los Angeles Times, Feb. 12th). Assumedly this is so because the Soviet press has not yet mentioned the affair. On the other hand, at present Captain **Popov**, comander of the ship "Sovietskaya Litva" from which the Lithuanian radio operator escaped on Nov. 23 last year, has been courtmartialled "for failing to prevent the attempted defection."

An even lengthier story is given by Los Angeles Herald-Examiner (Title: "Sailor Who Asked Asylum Not Punished", Friday, Feb. 12).

THE LANDING OF THE PILGRIMS

On December 21, 1620 — 350 years ago — about one hundred men and women landed on the

shore of what is now Massachusetts and founded a colony which the called **Plymouth**.

The Pilgrims, as they were called, were mostly members of a small English religious community which had previously settled in the Netherlands to escape persecution. Mainly plain people — farmers and artisans — they were endowed with a goodly measure of courage and perseverance. Before disembarking from their ship, the **Mayflower**, the heads of the families deliberated about the kind of community they wished to establish. To avoid possible tyranny or anarchy, they decided to submit to such government and governors as they should by common consent make and choose. This agreement was written and signed by them and is now known as the "Mayflower Compact". It is one of the important documents in the history of American democracy.

(From: American Council Press Releases, No. 70-46, Dec., 1970).

I fled Him, down the nights and down the days. The text of "The Hound of Heaven" by Fr. Thompson with photographic commentaries by **Algimantas Kezys**, SJ. Published by Loyola University Press, 3441 N. Ashland Ave., Chicago, Ill. 60657. 128 pages. Price: \$3.35

LITUANUS. The Lithuanian Quarterly, 1970, Vol. 16, No. 1. Editors: **A. Klimas**, **Ignas K. Skrupskelis**. 62 pages. \$1.25 per copy.

In this issue: A Conference on Baltic Literature, Part I.

IŠ AMERIKOS BALSO VEIKLOS. — Prieš vienos programos perdavimą į Lietuvą 1951 metais. Iš kairės: sėdi — H. Kačinskas, P. Labanauskas, Barbara Darlys; stovi J. Vaitkus, Alf. Petrutis, J. Blekaitis.

Am. Balsas (Voice of America) savo veiklą pradėjo Vasario 16 d.

Voice of America initiated its Lithuanian programs on February 16th, 1951. Shown are: editors and speakers.

NEW YORKO OPERETĖS CHORO VALDYBA. — Iš kairės (sėdi): reikalų cedėja L. Gurelienė, choro vadovas muz. M. Čibas, išd. A. Roževičiūtė; stovi: A. Katinienė, vicepirm. dr. Marija Žukauskienė, pirm. O. Daildytė, choro seniūnė B. Labutienė.

The Board members of the Lithuanian Operetta of New York.

Filatelistų jubiliejinės parodos rengimo komitetas Chicagoje 1970 spalio m. Sėdi (iš k.): Ignas Sakalas, eksponatų vadovas, J. Žygas, draugijos pirm., B. S. Jurėnas, jub. parodos vyr. tvarkytojas; stovi — iš kairės: V. Lesniauskas, draugijos ir parodos išdin., E. Petrauskas, biuletenio red., A. Beleška, draugijos ir parodos išd., E. Petrauskas, biuletenio red., A.

VEIDAI IR VAIZDAI

(Faces and Places)

Vasario 16 gimnazija Vokietijoje kasmet surengia eglutę su plačia ir turininga programa, kurią gražiai pamini net vokiečių spauda. Šiais metais visa programa buvo praves-ta siauriau, be pašalinių.

Čia matome mokyt. F. Skerį, nuolatini eglutės ir kalėdų programos rengėją, tariantis su muzikos mok. K. Motgabiū dėl muzikinės programos.

Kalba gimn. dir. V. Natkevičius; kairėj mjr. J. Valiūnas, Krašto valdybos pirm., Valiūnienė; dešinėj — Natkevičienė, kun. Br. Liubinas, Krašto valdybos ir kuratorijos vicepirm., katal. moksl. kapelionas T. K. Gulbinas. Foto kun J. Dėdino

February 16th Lithuanian Highschool in Germany annually produces a Christmas Tree celebration with entertainment. The program finds favorable mention by the German press.

1. Above — F. Skeris, a teacher and veteran organizer of this event is here shown with music instructor K. Motgabis.

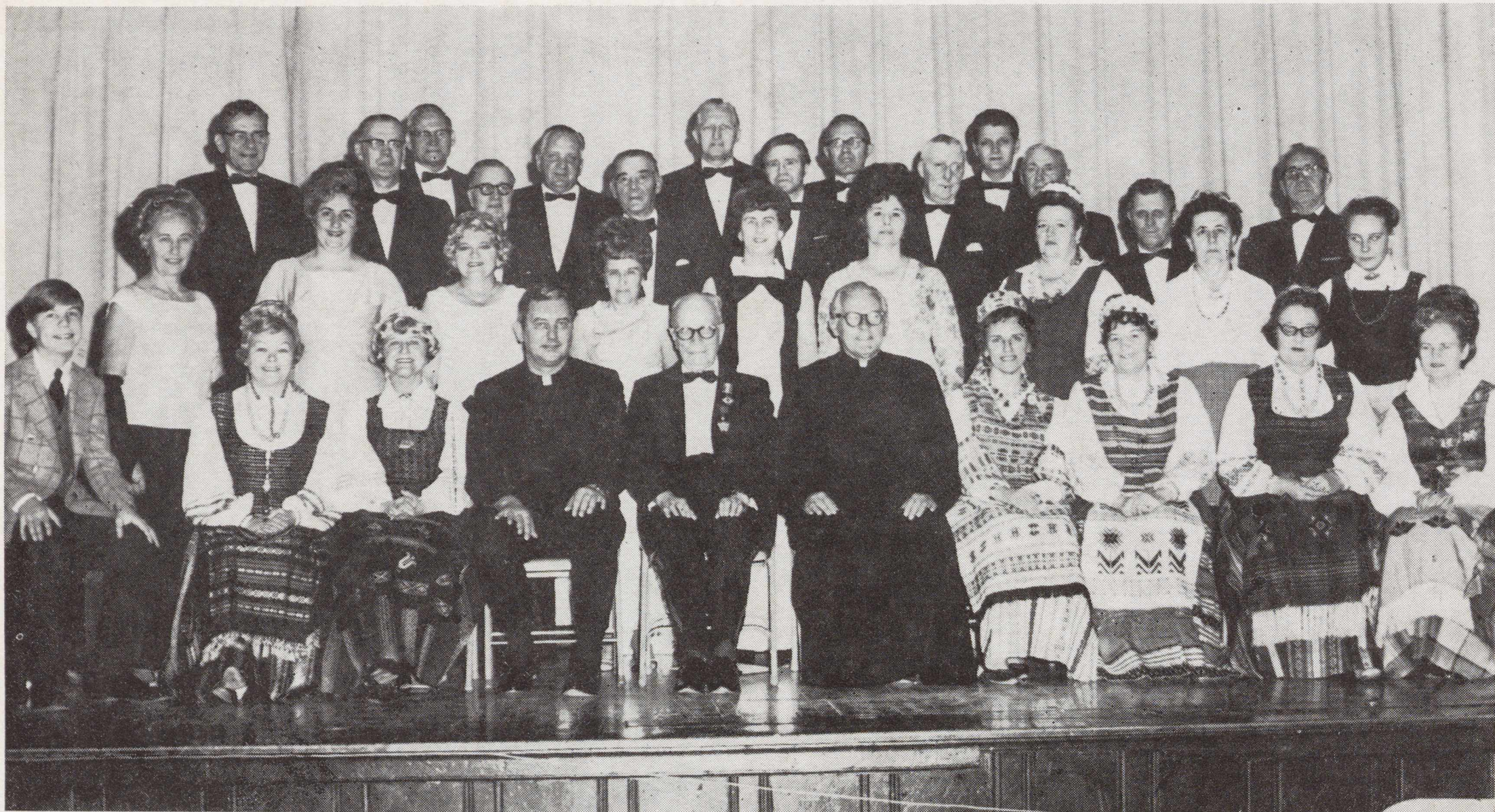
2. Director of the Highschool V. Natkevičius makes an address.

Filatelistų draugija yra viena iš veikliausių liet. draugijų; be parodų, ji nuolat įvairių sukakčių progomis leidžia vokus su piešiniais, atvirukus ir kit. su filatelija susijusius leidinius; jos reguliariai spausdinamas biuletenis gausiai prirašytas draugijos nariams aktualiais klausimais, daro labai gerą įspūdį.

Commemorative Philately Exhibit, Chicago, Ill. Committee members.

Their society of Lithuanian philatelists is one of our most active organizations that regularly holds exhibits, publishes an interesting bulletin and other materials, including commemorative envelopes, postcards etc.

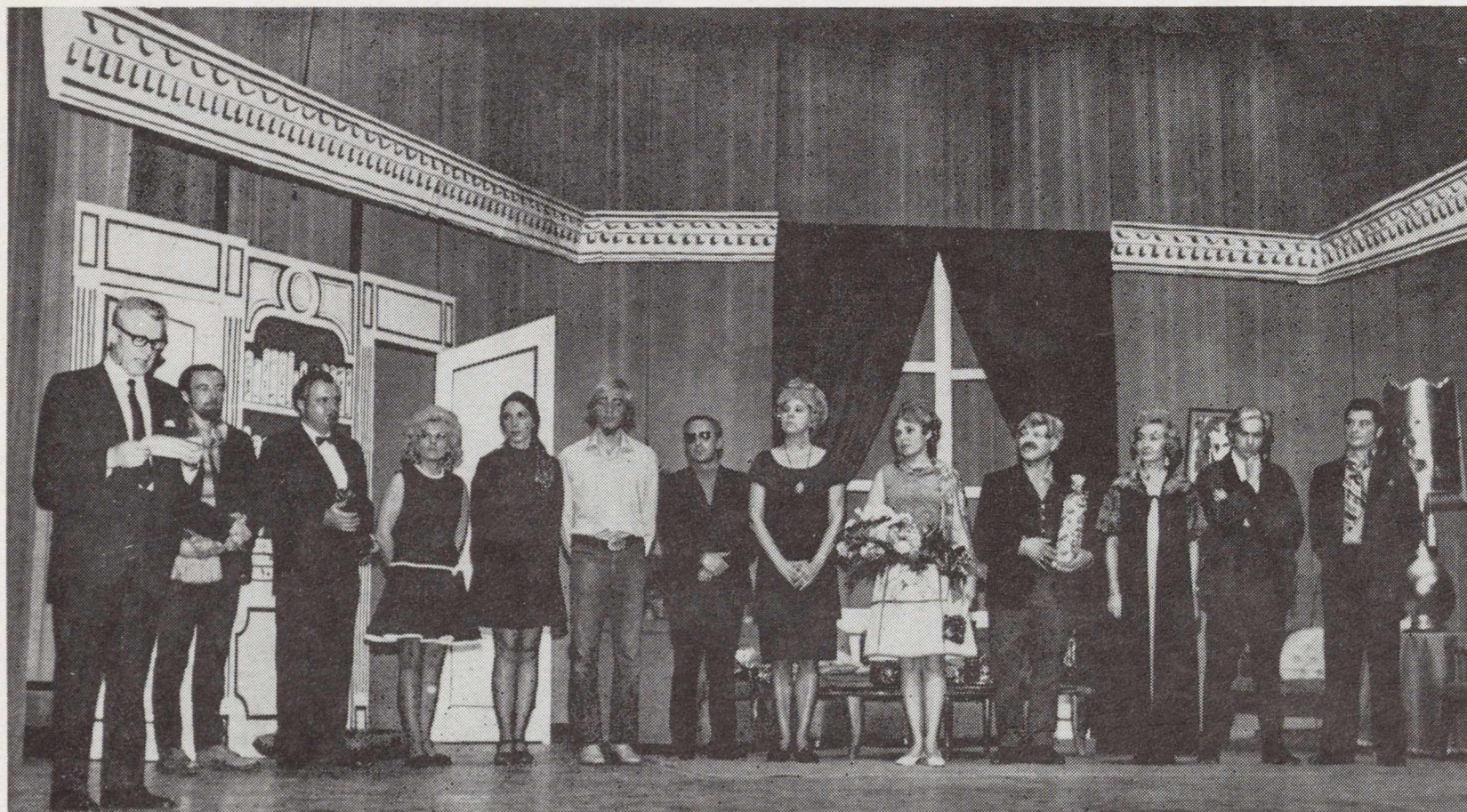
Waterburio (Conn.) šv. Juozapo parap. choras, atšventęs pernai lakr. 22 savo 75 metų sukaktį, surengdamas koncertą-banketą. Choras su šventišku įsijautimu padainavo Aleksio, Bendoriaus, Čiurlionio, Gailevičiaus, Žilevičiaus dainų; be to, buvo vyrų kvartetas (padainavęs Aleksio, Bertulio, Petrausko, Valčiūno dainų), piano duetas, baletų šokis.

I-je eilėje sėdi kleb. kun. J. Vilčiauskas, dirigentas komp. A. J. Aleksis, kun. R. Juškauskas ir choro pirm. M. Andrikytė.

Chorus of St. Joseph parish (Waterbury, Conn.) celebrated 75 years of its existence on November 22, 1970, by giving a banquet-concert. Parish rector, the conductor and composer Mr. Aleksis, rev. Juškauskas and Miss A. Andrikis, president over chorus, are seated in the front row.

ANATOLIAUS KAIRIO KOMEDIJA "KU-KŪ" LOS ANGELES SCENOJE

Foto V Fledžinskas

Po Los Angeles Dramos sambūrio A. Kairio komedijos "Ku-Kū" pastatymo pernai gruodžio 19 d., minint Lietuvos Valst. Teatro 50 metų sukaktį.

Iš kairės į dešinę — autorius A. Kairys (atvykęs iš Chicagos) taria žodį; toliau vaidintojai ir kiti: M. Prišmantas, V. Gilys, R. Urbanienė, Janulaitienė, Sakalauskas, dekoratorius A. Žaliūnas, rež. D. Mackialienė, E. Dovydaitienė, V. Dovydaitis, Viltis Jatulienė, E. Janulaitis, J. Pupius.

Trys gracijos, sudariusios šunų parodos komitetą: E. Dovydaitienė, R. Urbanienė ir V. Jatulienė (sėdi)

Two scenes from "Cuckoo", a comedy by A. Kairys; first performed by the Theatre group of Los Angeles, Calif.

Šis scenos veikalas Los Angeles Dramos sambūrio skelbtame konkurse laimėjo premiją. Po sėkmingos premjeros pernai gruodžio 19, vaidinimas pakartotas š. m. sausio mėn., susilaukė gausaus ir šilto publikos pritarimo.

Komedijoje pajuokiamą naujų poniūčių pastangos savo veikla įeiti į amerikiečių tarpą.

Jauni ir seni, lietuviai ir kitataučiai demonstruoja dėl Vytauto Simokaičio nuteisimo mirti už bandymą iš okupuotos Lietuvos pabėgti į Švediją.

Nuotraukoje demonstracija prie Sovietų atstovybės New Yorke. Centre — Yiddish Defense League plakatas. Foto V. Maželis.

Lithuanians, young and old alike, and people of other descent demonstrate in protest against the death sentence for Vytautas Simokaitis, who with his wife attempted defection to Sweden.

The protestors in front of the Soviet Mission to the United Nations, in New York. A placard in the center is by the Yiddish Defense League.

Plakatų paradas prie Independence Hall, Philadelphijoje, kur Lietuvių Bendruomenė suruošė protesto demonstraciją prieš Vytauto Simokaičio, okupuotoje Lietuvoje bandžiusio lėktuvą nukreipti į Švediją, nuteisimą mirti. Demonstracijoje dalyvavo ir kitų pavergtų tautų atstovai.

Foto nuotrauka K. Čikoto

Parade of placards at Independence Hall, Phila., Pa. It was organized by the Lithuanian Community of USA, Philadelphia chapter to protest the death sentence of V. Simokaitis who with his wife had attempted to defect to Sweden.

Rūta Lee-Kilmonytė, kino filmų aktorė, dalyvavo Los Angeles lietuvių surengtoje demonstracijoje dėl Simo Kudirkos ir pabaigoje pasakė žodį. Foto L. Kantas

Rūta Lee, the movie star, participates in a demonstration of Lithuanians on behalf of Simas Kudirka; addressing the participants.

A. Baranauskas
**THE
FOREST OF ANYKŠČIAI**

(Anykščių šilelis)
Poema

Angliškai išvertė Nadas Rastenis
(Su liet. originalu)

Redagavo ir įžangos žodį parašė
J. Tininis. Iliustruota medžio raižini-
niais. Didelio formato. Puiki dova-
na mūsų studijuojančiam jaunimui
ir amerikiečiams.

Antroji laida

Kaina \$3.50

Nadas Rastenis,
Anykščių šilelio ir Metų vertėjas.

Ši ir daug kitų lietuviškų knygų

“Lietuvių Dienų” knygyne,

4364 Sunset Blvd., Los Angeles,
Calif. 90029

Telefonai: NO 4-2910; NO 4-2919

THE SEASONS

by

Kristijonas
Donelaitis

1714-1780

Rendered from the Lithuanian into English verse by

Nadas Rastenis

Published by Lithuanian Days

Price: Hard cover \$4.00, soft cover \$3.00

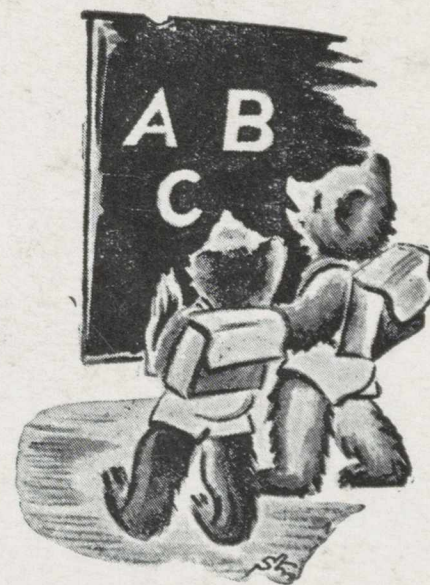
Daumanto Čibo pasaka

Iliustravo A. Korsakaitė-Sutkuvienė

Kaina \$1.50

Vytės Nemunėlio

Meškiukas Rudnosiukas

su spalvotomis V. Stančikaitės
ilustracijomis.

Kaina \$3.00

“LIETUVIŲ DIENŲ” LEIDYKLA

4364 Sunset Boulevard
Hollywood, California 90029